

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indydelsesskrift

til

Afgangsprøven og Aarsprøven

i

Frederiksborg lærde Skole 1869.

Af

C. Berg,
Skolens Rektor.

Indhold:

- I. Smaabemærkninger.
- II. Skoleefterretninger.

Frederiksborg.

Trykt i Chr. Hansons Officin.

1869.

A.

S m a a B e m æ r k n i n g e r .

- I. Hvor ligger Korupedion? S. 3. II. Om et Par Punkter i det ny Lovforslag om Lønninger for Lærerstanden ved de lærde Skoler, S. 16.
III. Om Retskrivningssagen her ved Skolen, S. 26.

I.

Hvor ligger **Korupedion**?

Dette Spørgsmaal blev stillet til mig af en Lærer i Historie, da jeg ved Juletider i Anledning af et nyt Aftryk af «Atlas over den gamle Verden» tillod mig at bede flere Skolers Lærere om at meddele mig, hvilke Fejl eller Udeladelser de vare stødte paa i disse Skolekort. Og Spørgsmaalet er fuldt vel begrundet, da Dhrr. Bohr og Thrige (Kofod) ikke blot opføre dette Navn i deres større Lærebøger, men endogsaa have anset det for nødvendigt at optage det i de mindre, skjønt rigtignok hverken Grote i sin 12 Bind stærke græske Historie eller Flathe i sin ikke mindre udførlige makedoniske have fundet det rigtigt at klare eller støtte deres historiske Fremstilling ved dette i geographisk Henseende aldeles apokryphiske Navn.

Den Begivenhed, som Navnet Korupedion er knyttet til, vedrører Tiden efter Alexander den Store. Høje Formaal, store Ideer vare ikke længere det ledende for de menneskelige Idrætter. Personligheder og Intriger give denne Tids Historie sit Indhold. Thi hverken Religion eller Videnskab eller Kunst var istand til at gjøre Alexanders Efterfølgere trofaste mod Ideen. Det er ligesom en Række af Tilfældigheder, der træder os imøde i de handlende Personers forskjellige Skjæbner. Den egentlig eneste fremadførende Tanke hos dem er Egoismen. Alexanders Verdensherredømme blev under hans Generaler snart mere eller mindre til et Antal Soldater-Stater. Tidens

politiske Tilstand var i høj Grad mørk og uhyggelig. Ved Vold og List stræbte man efter Herskermagten; ved de samme Midler opretholdtes og udvidedes den. Om nogens Ret, naar den ikke kunde hævdes ved Vaabenmagt, var der ikke Tale. Hærene gik uden Vanskelighed over fra den ene Fyrste til den anden, eftersom Omstændighederne stillede sig. Efter Slaget ved Ipsos 301, hvor Antigonos faldt 81 Aar gammel, var der af Alexanders Helteanførere kun tre tilbage: den kloge og koldt beregnende Ptolemaios i Ægypten, den energiske, karakterfaste og statskyndige Seleukos i Syrien og den krigsdygtige og raadsnilde Lysimachos, Konge i Makedonien og de tilgrændsende Lande.

Denne sidstnævnte Fyrste var, da de Begivenheder indtraadte, som her skulle berøres, henimod 80 Aar gammel. Af politiske Grunde havde han tidligere ægtet Dareios' Slægtning, den kloge Amastris, ved hvem han kom i Besiddelse af vigtige Byer i Lilleasien; af de samme Grunde forskjød han hende og ægtede over 60 Aar gammel, 300 f. Chr., Ptolemaios den førstes og Berenikes 16aarige Datter Arsinoe, tidligere gift med Makedoneren Philip. Med dette Ægteskab begynde de mørke Tider for Lysimachos, idet han aldeles synes at have ligget under for denne rænkefulde og herskesyge Kvinde. I sit første Ægteskab med en Odrysierinde Mekris eller Mekrida havde Lysimachos en Søn Agathokles, der havde udviklet sig til en udmærket Personlighed og var gift med Arsinoes Halvsøster Lysandra. Til denne Mand havde Arsinoe fattet et dødeligt Had, som det synes, uden nogen Grund fra hans Side¹⁾. Han beskyldtes for at tragte Lysimachos efter

---

¹⁾ Snart angives Aarsagen at have været Frygt hos Arsinoe for, at Agathokles skulde, med Udelukkelse af hendes Børn, følge efter Lysimachos paa Thronen; snart kaldes hun en Phaidra. Forresten henleder Flathe Opmærksomheden paa, at den Omstændighed, at Agathokles' Hustru, hans Broder og flere andre, der stode i nært Forhold til ham, strax efter hans Drab flygtede til Seleukos og der fandt Beskyttelse, synes at vise, at der muligt dog har været noget tvetydigt i Agathokles' Opførsel.

Livet, og da Gift ikke havde havt den tilsigtede Virkning paa ham, blev han kastet i Fængsel og dræbt der af Arsi-noes Halvbroder, den fra Ægyptens Throne af Faderen udelukkede Ptolemaios Keraunos. Forfærdet over denne Misgjerning flygter først den dræbtes Viv, Lysandra, med sine Børn til Seleukos i Babylon, dernæst Agathokles' Broder Alexander. Ja endog selve Morderen Ptolemaios tog sin Tilflugt til Seleukos, vel efterat Rænkerne mod Agathokles vare komne for Dagen. Disse i Forbindelse med mange andre af Lysimachos' tidligere Omgivelse ophidsede af al Kraft det seleukiske Hof mod Lysimachos. Men der gjorde sig ogsaa, og det vel fremfor alt, rent politiske Hensyn gjældende. Efterat Ptolemaios den 1ste Soter var død i Aaret 283 f. Chr., vare kun Lysimachos og Seleukos tilbage af Alexanders store Feltherrer; begge alderstegne, men endnu i Besiddelse af noget af den aandelige og legemlige Kraft, hvorved de i saa høj Grad havde forbavset Alexander¹⁾. Deres Riger adskiltes kun ved de lidet selvstændige Stater Kappadokien og Pontos; thi Kilikien synes allerede da at være bragt under Seleukos' Herredømme. Lysimachos haabede, at han og hans Slægt fra Europa af, ligesom Alexander fordum, skulde blive Herre over Asien. Desuden vilde hans daværende asiatiske Besiddelser stedse let blive et Bytte for Seleukos; hvis ellers det forholder sig rigtigt, hvad Appian (Syr. 55) fortæller, at Seleukos ved Delingen 301 f. Chr. fik Herredømmet over *τῆς Φρυγίας τῆς ἀπὸ τὸ μεσόγαιον* (d. e. Strophrygien), fra hvilket Højland han let ad den store Landevej gennem Holmoi (se Strab. XIV p. 663) kunde føre sine Hærskarer mod

1) Om Lysimachos fortælles der saaledes hos flere Forfattere, at han engang, da Alexander i et despotisk Lune havde befalet, at han paa Grund af den Hengivenhed, han havde vist mod den af Alex. straffede Philosoph Kallisthenes, skulde indespærres med en Løve, ubevæbnet optog Kampen med den og dræbte den. Seleukos, fortæller Appian (Syr 57), holdt, da Alexander engang ofrede, ene fast paa en gal Tyr, der havde brudt Baandene, og dræbte den ved sine Hænders Kraft alene.

Vesten. Betragte vi Seleukos' Stilling, saa havde han vel klogt undgaaet de Farer, som det persiske Rige havde lidt under, naar et eller andet af dets tyve Satrapier kom i en ærgjerrig Fyrstes Hænder, idet han havde delt sit Rige, der dog var noget mindre end det gamle persiske, i 72 Satrapier. Men han havde ikke fulgt Alexanders politiske Visdom i at stræbe efter en Sammensmeltning af de herskende Græker og de undertvungne Asiater. Alt skulde vindes og holdes sammen saavel ved Udbredelse af græsk Kunst og Videnskab, tildels ogsaa af græsk Religion, som ved at sprede ud over disse store Landstrækninger et Net af Byer med græske Institutioner og vel ogsaa med nogle græske Indbyggere, og endelig ved at hans Hære indrettedes paa græsk Vis¹⁾. Til alt dette behøvede han Makedoner og Græker; men disse stode under fremmede, ofte fjendtligsindede Fyrster. Vel kom der mange til ham, lokkede af Guldets eller de fremmede Landes Rigdom; «men tvetydig og svag bliver dog let en Støtte, der er sammensat af saadanne Elementer». Besiddelsen af Makedonien og Grækenland var derfor en Nødvendighed for hans Politik, hvad enten han saa hen til Befæstelsen af sin Magt og sit Dynasti eller til sin Ærgjerrighed. «Lysimachus quatuor et septuaginta annos natus erat, Seleucus septem et septuaginta²⁾. Sed in hac ætate utriusque animi juveniles erant, imperiique cupiditatem insatiabilem gerebant: quippe quum orbem terrarum duo soli tenerent, angustis sibi metis inclusi videbantur, vitæque finem non annorum spatio, sed imperii terminis metiebantur» (Justin. XVII, 1).

Indtil dette Punkt i Fortællingen om disse Kongers Forhold sterne saa temmelig Forfatterens Beretninger

¹⁾ Vel er det saa, at Seleukos optog i sin Hær Brugen af Stridsvogne, og at han medbragte fra Indien 500 Elefanter; men Kjernetroppe, hele hans personlige, militære Omgivelser, hans Konge-Vagt bestod hovedsagelig af Græker og Makedoner.

²⁾ Rigtigere er det at ansætte Lysimachos' Alder til 80 Aar (se Lukian. Makrob. 11), Seleukos' til 73 (se Appian. Syr. 63).

overens. Men Enkelthederne ved det derefter følgende Sammenstød ere aldeles uklare. Hos Polyb findes, som bekjendt, blot Hovedresultatet; i 21de Bog af Diodor. Siculus' Værk er der kun to større Brudstykker, der berøre Lysimachos, nemlig Gjestebudet hos Thrakeren Dromichaites og Lysimachos' Opfordring til Seleukos om at dræbe Demetrios. Og hvad vi have om Sagen hos Tyreren Porphyrios og hos Memnon, er temmelig magert. — Spørges der om, hvad nyere Forskere have bragt ud af de enkelte Antydninger af Begivenhederne, som findes hos de Gamle, da har Grote holdt sig meget tilbage. Han siger blot: «den Afsky, som Lysimachos' Misgjerning (mod Agathokles) opvakte hos hans Undersaatter, gav Seleukos Lejlighed til at angribe ham med Held. I et stort Slag mellem begge disse Konger blev Lysimachos slaet, og en Borger fra Herakleia ved Navn Malakon dræbte ham med sit Spyd» (d. tyske Udg. VI, S. 795). Her fortælles hverken om hvor Slaget stod eller hvorledes de stridende vare rykkede hinanden imøde. Flathe (Geschichte Macedoniens, II, S. 60) siger: «Lysimachos, der ventede Angrebet, rykkede sin Fjende imøde hen til Grændserne af sit Rige. I Storphrygien, tæt ved Kilikiens Porte, der hvor engang den yngre Kyros havde havt sin Lejr før det afgjørende Slag mod sin Broder Artaxerxes, som han tænkte at nedstyrte fra Persiens Throne, stod Kampen mellem begge de makedoniske Konger. Kong Lysimachos, hvem femten Børn allerede skulle være gaaede forud for ad den dunkle Vej, fandt her sin Død». Men heller ikke han nævner Korupedion. Fyldigere derimod Westermann (i Paulys Real-Encyclopädie IV, 1309; jvfr. Droysen, til hvem W. slutter sig, Geschich. des Hellenism. I, 638 o. f.): «Desto mere (fordi nemlig saa mange af Lysimachos' nærmeste vare flygtede til Seleukos, og saa mange Stæder vare faldne fra) fremskyndede Lysimachos sin Overgang til Lilleasien, for at forebygge flere Frafald eller i al Fald for hurtig at bringe Sagen til en rask Afgjørelse; og saaledes kom det da, efterat Lysimachos havde maattet trække sig

tilbage for Seleukos, til en sidste Kamp mellem disse to sidste af Alexanders Helteskare paa Koros-Sletten i Phrygien ved Hellespont i Sommeren 281, hvor Lysimachos efter tapper Modstand blev overvunden og fædet af Herakleoteren Malakons Spyd o. s. v.» Jeg vil strax her bemærke, at der i de Gamles Overleveringer, hvis jeg ellers har set rigtigt, ikke findes et Ord om, at Lysimachos har maattet trække sig tilbage eller at han har gjort tapper Modstand.

Ved at kaste et Øje paa Kortet vil man se, at de to Egne, hvor Afgjøre'sen efter disse Forfatteres forskellige Angivelser skal være sket, ligge 50 til 80 Mile fjernede fra hinanden. Det er derfor nok værd at høre Beretningerne fra selve Oldtiden. Jeg vil omtale de fyldigste først. 1) Pausanias (Attic. I, 10, 3 o. f.): «Der pleje at opstaa mange Ulykker for Menneskene af Elskov. Saaledes fortæller man, at denne Lysimachos, skjønt han allerede var tilaars og ansaas for lykkelig Familiefader, og skjønt hans ene Søn Agathokles med sin Hustru Lysandra selv havde Børn, dog ægtede denne Lysandras Søster Arsinoe, der, da hun frygtede for, at hendes Børn, naar Lysimachos døde, skulde komme i Agathokles' Magt, fattede rænkefulde Anslag mod denne. Ja nogle have ogsaa berettet, at Arsinoe blev optændt af Elskov til Agath. og, da hun ikke fandt Gjenkjærlighed, pønsede paa hans Undergang. Man fortæller ogsaa, at Lysimachos senere kom under Vejr med, hvad Arsinoe havde vovet, men at han da intet havde kunnet udrette, fordi han var aldeles blottet for Venner. Da Lysimachos altsaa havde tilladt Arsinoe at lade Agathokles dræbe, flygter (hans Hustru) Lysandra bort til Seleukos tilligemed sine Børn. — — — Efter dem følger Alexandros, Lysimachos' Søn med hans (første) Kone, en Odrysierinde. Disse drog nu altsaa op til Babylon og hønfaaldt Seleukos om at begynde Krig med Lysimachos. Paa samme Tid sætter ogsaa Philhetairos, hvem Lysimachos havde betroet sine Skatte, sig i Besiddelse af det nord for (Floden) Kaikos beliggende Pergamos, sender en Herold til Seleukos og tilbyder at overgive baade sig selv og Skattene

til ham. Da Lysimachos erfarede alt dette, kom han (sine Fjender) i Forkjøbet, drog over til Asien og begyndte Krigen, men blev aldeles overvunden i Kampen mod Seleukos og faldt. Alexandros, der var hans Søn med en Odrysierinde, optog Liget efterat have henvendt mange Bønner derom til Lysandra, og bringer det senere end disse Begivenheder til Chersones og lader det begrave der, hvor endnu den Dag idag Graven findes mellem Landsbyen Kardia og Paktye.» — 2) Porphyrios ¹⁾ (se Didot. frag. hist. III, 698): «Efter Pyrrhos følger Lysimachos, Agathokles' Søn, Thessaler fra Kranon; han havde hørt til Alexanders Livvagt, men dengang var han Konge i Thrake og Chersones og bekrigede derfra det nærliggende og tilgrændsende Makedonien. Over-talt af sin Dronning Arsinoe, havde han ryddet sin Søn Agathokles afvejen. Han var Konge i Makedonien i 5 Aar og 6 Maaneder, men blev overvunden i en Kamp paa Koros' Slette ²⁾ af Seleukos, Asiens Konge, som havde Tilnavnet Nikator, og mistede Livet ved denne Lejlighed.» — Ovenfor (fr. 3,4, Didot. III, 695) fortæller den samme Forfatter omtrent det samme, kun er her Navnet Koru-pedion udeladt. — 3) Memnon ³⁾ (cp. VIII i Didot. frag. hist. III, 532): «Besnæret af Arsinoe lader Lysimachos det bedste af sine Børn, sin ældste Søn, ved den skamløseste Beslutning dræbe. Først havde man søgt hemmelig at forgive ham; men da han forsigtig havde opkastet Giften, lod Lysim. ham kaste i Fængsel og myrde, idet han kom med den falske Beskyldning imod ham, at han efterstræbte hans Liv. Den Ptolemaios, der personlig ud-førte Mordet, var Arsinoes Halvbroder, der paa Grund af

¹⁾ Sandsynlig fra Tyros, i Midten af det 3die christ. Aarh. Hvilken Titel det Værk, hvorfra disse Fragm. ere tagne, har havt, vides ikke.

²⁾ Dette er, saavidt jeg ved en meget omhyggelig Efterforskning har kunnet se, det eneste Sted, hvor dette Navn omtales hos de Gamle og det uden nogensomhelst nærmere Stedbestemmelse.

³⁾ Fra Kyzikos eller Heraklea; skal have levet i det første eller i Begyndelsen af det andet christel. Aarh. Fragmentet, der findes hos Photios, er af hans store Værk om det pontiske Heraklea.

sit raa og ryggesløse Væsen¹⁾ havde Tilnavnet «Lynet». Paa Grund af dette Mord paa sin Søn var Lysimachos en Gjenstand for sine Undersaatters billige Had; og da Seleukos fik dette at vide og at det vilde være let at berøve ham Herredømmet, da hans Stæder begyndte at falde fra, indlader han sig i Kamp med ham. Lysimachos falder i Striden, ramt af et Spyd, som en Mand fra Heraklea ved Navn Malakon, der havde faaet Befaling dertil af Seleukos, udslyngede²⁾». — 4) Appian (Syr. 62): «Der stod under ham (d. e. Seleukos) 72 Satrapier. Saameget Land var han Konge over; og det meste overlod han til sin Søn, men herskede selv blot over de Landstrækninger, der ligge mellem Euphrat og Havet. Og sin sidste Krig førte han med Lysimachos i Phrygien, der ligger ved Hellespont, og han overvandt denne, der faldt i Slaget. Selv satte han over Hellespont, og da han stiger op til Lysimacheia, bliver han dræbt». Man vil se, at der i disse Overleveringer fortælles, at Lysimachos stræbte efter at komme sin Modstander iforkjøbet, og at denne, der saa, at hele Faren for ham selv beroede paa Lysimachos' Person, paa hans af Alexander anerkjendte Feltheredygtighed³⁾, endog beskyldes for at have givet en af Lys.'s mest forbitrede Fjender, en Borger fra Heraklea, den særlige Mission at dræbe denne uforfærdede Modstander.

I alle fire Beretninger findes kun én eneste geographisk Angivelse og det hos Appian. Men det er til

¹⁾ *διὰ τὴν σκαιότητα καὶ ἀπόνοϊαν*. Pausanias (I, 16, 2; X, 19, 7) siger, at han havde dette Tilnavn, fordi han var *τολμησῶν πρόχειρος* eller *διὰ τὸ ἄγαν τολμηρόν*.

²⁾ Det er nok værd at lægge Mærke til, at det var en Borger fra Heraklea, der fik denne Befaling. Thi Indbyggerne i denne Stad havde Lysimachos først skjænket Friheden, men dernæst atter berøvet dem samme og udsat dem for en overordentlig haard og tyrannisk Behandling ved at skjænke Byen til sin Dronning Arsinoe.

³⁾ *ἤχθητο Ἀλέξανδρος Λυσιμάχῳ, ἐπεὶ στρατηγεῖν ἀγαθὸς ἐδόκει* (Ail. Var. hist. XII, 16).

forskjellige Tider og af forskjellige noksom eftervist, hvor løse Appians Angivelser ere og hvor overordentlig forsigtig man maa være i at bygge nogetsomhelst paa disse, naar de ikke stadfæstes ved Beretninger andetstedsfra¹⁾. Nu er det kun ved en Kombination af dette ene Sted og det af Porphyrios uden enhver nærmere Bestemmelse henstillede Navn «Koros-Sletten», at man har faaet noget tilsyneladende geographisk-sikkert ud. Appians Ord lyde saaledes: *καὶ πόλεμον τελευταῖον Λυσιμάχῳ περὶ Φρυγίαν τὴν ἐφ' Ἑλλησπόντιῳ πολεμῶν (Σέλευκος), ἐκράτει κτλ.* Hvor dette hellespontiske Phrygien, ogsaa kaldet Epiktetos, hører op mod Syd, kan ikke nøjagtigt angives. Men selv om vi vidste bestemt dette Lands Grændser, vilde dog dette Udtryk hos Appian efter den uordentlige Maade, hvorpaa han knytter sine Kompilationer sammen, ikke have noget afgjørende i sig, naar det ikke kan bringes i Harmoni med det, som kan uddrages af andre Undersøgelser. Thi det sigter mulig blot til Kampens Slutning, idet Lysimachos især langs med Propontis og det sorte Hav havde mange faste Punkter. Det vil derfor være nødvendigt at søge anden Hjemmel.

Da det fremgaar af Beretningerne, at Lys. er marscheret rask frem mod Seleukos, vilde det være af Vigtighed nøjagtigt at vide, hvor langt Lysimachos' Rige har strakt sig mod Sydøst, og om begge Kongers Lande kom til at støde op til hinanden efter den Deling, som fandt Sted efter Antigonos' Nederlag og Død ved Ipsos. Men i denne Henseende have vi blot uklare Antydninger at holde os til. Snart synes det, at Kilikien, Kappadokien og Pontos vare ligesom Stødpuder mellem begge Riger, snart siges Seleukos' Besiddelser at have strakt sig ind i den østlige Del af Storphygien. Det vil derfor være sikrere at gaa ud fra nogle faa bestemt angivne geographiske Punkter, der findes hist og

¹⁾ For ikke at henvise til Mannert o. A. skal jeg blot anføre som Bevis afd. Rektor Espersens righoldige lille Pjece »de excerptis et fragmentis aliqvot Appiani» Havn. 1851.

her hos Forfatterne med Hensyn til dette Sammenstød, og idet man støtter sig hertil at danne sig en Formodning om, hvor Hovedslaget stod. Disse Stedangivelser ere da især Ephesos, Sardes, Thyateira. — 1) Ephesos. Herom beretter Polyainos¹⁾ (Strateg. VIII, 57): «Da Lysimachos var falden, og der herskede stor Bestyrtelse i Ephesos, og Seleukos' Parti i Byen nedrev Murene og aabnede Portene, lod Arsinoe en af sine Terner sætte sig i den kongelige Bærestol, efterat have iført hende en kongelig Dragt, og stillede mange Spyddragere omkring hende. Selv iførte Arsinoe sig pjaltede Klæder, tilsmurte sit Ansigt og slap ud af en anden Dør. Dernæst ilede hun ned til Skibene og sejlede bort. En af Anførerne Menekrates styrtede henimod Bærestolen og gjennemborede Ternen i den Formening, at det var Arsinoe». At Arsinoe har opholdt sig saa sydlig som i Ephesos, viser, at saa langt ned maa Lysimachos i det mindste være rykket, selv om hans Dronning er kommen derhen tilsøs; og den Omstændighed, at Begivenheden var bleven almindelig bekjendt i Ephesos saa hurtig, at Arsinoe ej itide kunde fjerne sig i Ro fra denne mod hende vistnok lidet venligsindede By, synes at antyde, at Lysimachos' Nederlag og Død er forefalden i Nærheden²⁾. — 2) Sardes. Herom lyder Beretningen saaledes: «Seleukos belejrede Borgen i Sardes, da Theodotos bevogtede Skattene der. Lysimachos havde nemlig sat ham til Skattevogter. Da Sel. ikke kunde indtage den stærke Borg, lod han bekjendtgjøre, at han vilde give den 100 Talenter, som dræbte Theodotos. Mange af Soldaterne

---

¹⁾ En Rhetor fra Makedonien i Midten af det andet christelige Aarh. Hans Fortællinger om forskellige Slags Krigslist i 8 Bøger indeholde meget, der er af Betydning for denne Tids Historie, skjønt de maa benyttes med Varsomhed.

²⁾ En ganske anden Opfattelse af dette Sted har Droysen (Gesch. des Hellen. I, S. 642), idet han mener, at Arsinoe efter Lysimachos' Fald var flygtet derhen forat sætte over til Ægypten. Men hvorfor hun havde søgt hen netop til denne By, naar hele Lilleasien var i Seleukos' Magt, er ikke godt at indse.

havde nu stor Lyst til de 100 Talenter, og Theodotos var fuld af Mistro til og Frygt for Soldaterne, saaat han ikke engang gik udenfor sit Hus; og mange vare harmfulde over denne Mistro. Da der nu saaledes var stor Forvirring, skyndte Th. sig med midt om Natten at aabne en lille Port og føre Seleukos ind og overgav selv Skatten til ham.» (Polyain. IV, 9, 4). Om denne Begivenhed er foregaaet før Hovedslaget, saaledes som Droysen mener, tør jeg ikke afgjøre; jeg er mere tilbøjelig til at antage paa Grund af det Sted, hvor jeg mener, at Lys. er falden, at Begivenheden forefaldt strax efter Slaget. — 3) Thyateira. Herom hedder det hos Steph. Byz. (*Θυατ.*): «Thyateira, en By i Lydien, der før hed Pelopeia og Semiramis, blev af Seleukos Nikator under hans Krig med Lysimachos, da han hørte, at der var født ham en Datter¹⁾, kaldet Thygateira.» Et fjerde Sted, der vedrører en Begivenhed, der foregik i Phrygien og vistnok før Slaget, anfører jeg, skjønt jeg ikke veed nøjagtig, hvor Kotilion²⁾ ligger, da maaske Angivelse derom findes i Bøger, som jeg ikke kjender. Polyainos (Strat. VI, 12) fortæller følgende: «Alexandros, en Søn af Lysimachos og Mekrida³⁾, vilde hemmelig liste sig ind i Kotilion i Phrygien. Han skjulte derfor om Natten sine Ledsagere i en Dal nær ved Byen, men gik selv om Morgenens, iført en grov og smudsig phrygisk Kappe, med en Filthue paa Hovedet, og ledsaget af to Karle, som han begge havde belæstet med en Dragt Brænde og forsynet med en skjult Dolk, ind gjennem Porten, som om han var en Landmand. Da han var kommen ind, tog han Filthuen af og, da han blev gjenkjendt, hilste han alle, som om han var bidkommen forat bevare Staden (for Lysimachos). Men de (af hans Folk),

1) Nogle have ment, at dette ikke kunde være rigtigt, da Sel. dengang var 73 Aar gammel.

2) Dette er det bedste Hdskr.s Læsemaade; Woelfflin læser ifølge Konjektur *Κοτιάειον*, en By i Phryg. Epikt. (Strab. XII, 8, 12).

3) Samme Udg. læser *Ἀμιστριίδος*.

som havde holdt sig skjulte, styrtede hen til den aabnede Port og indtogte Kotilion.» — Derimod synes det ovenfor S. 8) anførte Sted at vise, at hvad der fortælles om Pergamons Frafald hos Strabo (XIII p. 623, Kram. XIII, 4, 1), snarere sigter til Forholdsregler, som Philhetairos havde truffet kort efter Agathokles' Drab og sin Uenighed med Arsinoe, idet han mente, at Tiderne mulig vilde være gunstige for ham til at grunde et selvstændigt Herredømme.

Betragte vi de geographiske Forhold, er følgende at bemærke: Phrygien falder, som bekjendt, i to Dele: lille og store Phrygien; det første, det nordlige, kaldes ogsaa Epiktetos eller *Φ. ἡ ἐφ'* eller *παρ' Ἑλλησπόντιον*. Men vi maa vel erindre, at Strabo udtrykkelig siger, at der ingen fast Grændse kan angives mellem Phrygien, Karien, Lydien og Mysien¹⁾. Tauros danner Sydgrændsen mellem Storphrygien paa den ene Side og Kilikien og Pisidien paa den anden Side, idet denne Bjergkjæde strækker sig fra Øst til Vest. Seleukos, mener jeg, er rykket baade med sine babyloniske og sine syriske Stridskræfter frem ad den store Landevej, der gjennemskjærer Kilikien, ind i det sydlige Phrygien, og har fulgt denne Vej op til Synnada eller til de Steder i Nærheden, hvor Vejen deler sig dels i den til Sletterne om Maiander, dels i den til Hermos' Sletter og endelig i den nordlige til Prusa. I Landet, der ligger mellem de to første og hvor de omtalte sikre geographiske og historiske Punkter ere beliggende, antager jeg, at Hovedslaget eller Hovedbegivenheden, Lysimachos' Fald, har fundet Sted. Og her er det eneste Sted, hvor vi med fuldkommen Sikkerhed kan sige, at der ligger en Slette, der hedder Korupedion. Strabo siger udtrykkelig (XIII p. 626, i

¹⁾ *Τὰ δ' ἐξῆς ἐπὶ τὰ νότια μέρη τοῖς τόποις τούτοις ἐμπλοκὰς ἔχει πρὸς τὸν Ταῦρον, ὥστε καὶ τὰ Φρύγια καὶ τὰ Καρικὰ καὶ τὰ Λύδια καὶ ἔτι τὰ τῶν Μυσῶν θυσδιάκριτα εἶναι, παραπιπτοντα εἰς ἄλληλα.* (Strab. XIII p. 628).

Kram. Udg. III, p. 80), at den ene af de fire Sletter, der udbrede sig mod Sardes, hedder *τὸ κόρου πεδίων*. Vel have, saa vidt jeg veed, alle Udgaverne *τὸ Κύρου πεδίων*, men alle Haandskrifter have *κόρου*. Grunden til Udgavernes Rettelse er den, at noget længere nede (p. 629, cp. 4, § 5) have Hdskr. *Κύρου*. Da vi imidlertid vide, at *Κῦρος* hedder paa oldpersisk Kurush, Stamme Kuru¹⁾, paa hebraisk Koresh (*כּוֹרֶשׁ*²⁾, og at Persernes Konge *Κῦρος* ogsaa (Et. Magn. 530, 8 efter Benseler) hedder *Κόρος*, ligesom en Flod i Persis baade hedder *Κύρος* og *Κόρος* (ibd.): er det vel ikke overilet at antage, at lignende er Tilfældet paa disse to Steder hos Strabo, idet der paa det første Sted er givet det gængse Navn, paa sidste derimod er tænkt paa Navnets Betydning, hvorfor det har den sædvanlige græske Form.

---

¹⁾ Paa en Indskrift ved Marghâb, hvor Westergaard sætter Ruinerne af Pasargadai. Den er efter W. og de fleste andre Lærde den ældste akhæmenidiske Indskrift, som kjendes, og nævner den gamle Kyros; men den indeholder kun de Ord: «Jeg Kurush, Konge, Akhæmeniden» (se Videnskab. Selsk. Overs. 1854, S. 651).

²⁾ Esra cp. 1 og andre Steder.

II.

Om et Par Punkter i det ny Lovforslag om
Lønninger for Lærerstanden ved de
lærde Skoler.¹⁾

1.

Om en Prøvetid paa tre Aar (§ 15, c.).

Det er maaske noget dristigt sagt, men jeg vover at paastaa, at den lærde Skole ved den ny Ordning, allerede fra 1843 af, havde begyndt at tage et mægtigt Opsving, især hvad Lærerstanden angik, og at de Fejl, som det ny var behæftet med, af sig selv vilde være blevne rettede, naar Forandringen havde faaet Lov til rolig at udvikle sig. Men saa kom den folkelige Gjenfødelse 1848. Hvor betydningsfuld og nødvendig for Nationen denne end har vist sig at være, for den lærde Skole var den i Øjeblikket alt andet end velgjørende. En saa radikal Forandring som den at forlægge Studenterexamen fra Universitetet til Skolen med alt, hvad dermed stod i Forbindelse, maatte i og for sig fremkalde og fremkaldte virkelig megen Modstand ikke blot fra de gamle Skolemænds Side, men ogsaa fra Videnskabsmænd udenfor Skolen. Men der kom farligere Modstandere. Fra 1848 af udviklede der sig en klarere Anskuelse af, hvad det vil sige at være Dansk, og en dyb Fornemmelse af, hvor man som Dansk maatte søge de andre Grene af den fælles Stamme. Den nordiske Folkeénhed er en Kjendsgjærning, der saa stærkt har

---

¹⁾ Et lidet Stykke af nedenstaaende Bemærkninger har været trykt før.

grebet Gemytterne, at mange, naar Talen er om den Unges Indførelse i Kulturlivet, have Øjet fuldt aabent for Betydningen af den nordiske Kultur, men ere mindre nøje-regnende med, hvorledes Kundskab til den europæiske Fælleskultur indvindes; eller med andre Ord: Skolen skal fra første Stadium til sidste være nordisk, og deri har man ganske Ret; men idet man for udelukkende hengiver sig til Betragtningen af det ny, som man vil have gjort gjeldende i Skolen, fordunkles hos mange Erkjendelsen af, at Indsigt i den almindelige europæiske Kultur og da især i det, hvorpaa denue hviler, hele det klassiske Liv, er lige saa nødvendig for Folkets hele selvstændige Udvikling. Men under en saadan Tidens Retning er det naturligt, at mange se skjævt til den lærde Skoles universelle Charakter. — Den humanistiske Skoles gamle Modstander, den rent realistiske Retning i Undervisningen, søger naturligvis ogsaa under Nationens raske Udvikling i materiel Henseende at udvide sit allerede betænkelige Omraade indenfor selve den lærde Skoles Enemærker. At lære, saavidt muligt, i Skolen, hvad man strax kan have praktisk Brug for i Livet, og at befries saa snart som muligt fra Skolens Ledebaand, ved at den historisk-sproglige Dannelse indskrænkes til det mindst mulige, er og vil altid blive en farlig Stræben for den højere Skole. Betænker man alt dette, skjønnes det vist, at herfra maatte der udgaa for store Hindringer til, at en Indretning, der først skulde føres ind i Livet, kunde trives rolig under dem. Jeg skal ikke forsøge paa det triste Arbejde at opregne alle de Forslag til ny Forandringer, der udgik under Halls, Monrads og Helzens Ministerium, men kun bemærke, at Forhandlingerne om Skolevæsenet i Sverig og tildels i Norge have viist, at Bestemmelserne for vort højere Skolevæsen i sine Grundtræk baade ere sunde og udførlige; thi ellers havde sandelig ikke Sverig, efterat dets Pædagoger havde gjort sig bekjendte med de betydeligste Landes Skolevæsen, sluttet sig saa nær til Bekjendtgjørelsen af 13de Maj 1850. — Medens saaledes Tidsomstændig-

hederne ikke have stillet sig heldigt for den ny Skoleplans Gjennemførelse, ere og vare der ogsaa indenfor Skolen Forhold, der kunne indvirke hemmende paa den rette Forstaaelse og Udførelse af det ny. Hvor store end Madvigs Fortjenester ere med Hensyn til vort Undervisningsvæsen, hvor højt end — det er jeg overbevist om — en kommende Tid vil sætte hans Betydning for Skolen, vil det dog ikke kunne nægtes, at han selv var Skyld i, at mange Klager rejste sig og at mange af dem fandt et altfor villigt Øre, selv hos de yngre Skolemænd. Thi han havde undladt at sørge for, at de vordende Lærere ved Universitetet fik nogen theoretisk-pædagogisk Dannelse, at de ved Forelæsningerne dér bragtes til at se Skolefagene som et organisk Hele, at de ved at gjøres bekendte med alle de Evner, som en Lærer maa være i Besiddelse af, forat hans Gjerning skal lykkes, kunde ledes til Selvprøvelse, og derved mulig en og anden bringes til at forlade en Livsstilling, hvortil han ikke var skikket. Allerede da jeg for mange Aar siden tjente som Lærer under afd. Rektor Fr. Lange, plejede han ofte at udtale sit Misnøje over, at Pædagogiken som en theoretisk Lære ikke havde nogen Talsmand ved Universitetet. Fransk, Tydsk, Engelsk have hver sin Lærestol, Zoologi har hele tre o. s. v. o. s. v.; men de, der særlig skulle optugte de Unge til Selvarbejde og Selvdannelse, finde ikke nogen Læresal ved Universitetet, hvor de kunne gaa hen og se anerkjendte pædagogiske Erfaringer blive henførte under almindelige videnskabelige Grundbestemmelser, kunne blive underviste i, hvorfor netop den Komplex af Fag, der læres ved Skolen, er den bedste til at udvikle den Unges Sjel saaledes, at han som voxen kan arbejde med paa Kulturlevets Fremme; kort sagt, kunne blive bekendte med et pædagogisk System. Da Lange var afgaaet som Rektor ved Vordingborg Skole, arbejdede han med stor Iver i Kjøbenhavn for at faa denne Mangel ved Universitetet hævet, idet han i en Del Aar holdt godt besøgte pædagogiske Forelæsninger. Men ved hans pludselige Død blev denne Side af den

vordende Lærers Universitetsdannelse opgivet.¹⁾ Det vil for de fleste Læreres Vedkommende sige, at Pædagogik blev anset for en ren praktisk Færdighed, som først skulde og kunde optages i den unge Lærers Sjæl, først erhverves af ham, naar han havde begyndt sin Embedsvirksomhed som Lærer. Det vil altsaa bero paa Tilfældet, hvorvidt den begyndende Lærer kan komme i Berøring med Mænd, hvis Udtalelser kunne hjælpe ham til at samle under Hovedsynspunkter de enkelte Erfaringer, som han daglig gjør i Skolen. Et af to bliver derfor let Tilfældet med flere Lærere; enten besøge de Undervisningen i de dem betroede Fag saaledes som de efterhaanden føle, at Disciplene bedst blive dygtige deri, uden Hensyn til Fagets eller Fagenes Forhold til hele Skolens Organisme; eller, naar deres Aand er tilbøjelig til theoretisk Betragtning, hengive de sig under Udøvelsen af deres Kald til Studiet af Pædagogik som Videnskab. Det første Slags Lærere kan naturligvis gjøre udmærket Tjeneste, naar de holdes indenfor den rette Grændse af en virksom Bestyrer; men deres Arbejde bliver let i Aarenes Løb mere og mere mechanisk. Det sidste Slags derimod bringer ofte megen Forstyrrelse ind i Skolen²⁾. Men hvem bærer her Hovedskylden?

---

1) Hvor overordentlig interessant end en lille Svite af pædagogiske Forelæsninger, som Madvig et enkelt Aar holdt ved Universitetet, var, tjente selv disse Foredrag til at vise, at der var en Mangel tilstede med Hensyn til den vordende Lærers akademiske Udvikling.

2) Jeg har været Kollega med en Lærer, der var fuld af Iver for paa bedste Maade at opfylde sit Kalds Pligter; men hans Virksomhed var til sand Forstyrrelse for Disciplenes Gjøren og Laden. Idet han studerede forskellige pædagogiske Systemer, behandlede han Disciplene derefter. Snart var han Haardheden selv og forlangte f. Ex., at enhver Discipel, der en Dag ikke kunde sin Geographi-
 lektie, skulde skrive den 3 eller 4 Gange af om Aftenen og levere ham Afskrifterne næste Dag. Snart var han den milde og stræbte ene ved Bønner og Overtalelser at faa Disciplene til at opfylde deres Pligter. Dette er naturligvis et enkeltstaaende Tilfælde og

Erkjendelsen af denne Mangel ved de af Staten opstillede Bestemmelser med Hensyn til dem, der ønske at komme i Betragtning ved Besættelse af Lærerposter, har vistnok ikke bidraget lidet til det af Regjeringen fremsatte Forslag, «at fast Ansættelse først kan opnaas efter tre Aars Tjenestetid.» Men at denne Bestemmelse i Praxis skulde faa en heldbringende Indflydelse paa Skolen undtagen i økonomisk Henseende, tvivler jeg overmaade meget om. Og bliver det Forslag, som indeholdes i § 16, til Lov, tror jeg, at Bestemmelsen om treaars Konstitution kan blive ligefrem fordærvelig for Skolen. Men inden jeg gaar over til at antyde denne Fare, maa jeg først omtale § 16.

2.

Adgangen til Rektorerne og Lærerposterne skal ikke være indskrænket ved nogen Examen (§ 16).

«Examina yde ingen paalidelig Garanti — jeg for min Part hader dem». Men de ere og ville vedblive at være et nødvendigt Onde, saa nødvendigt, at Englænderne have maattet krybe til Korset og begynde at efterligne Fastlandsstaterne i Indførelse af offentlige Prøver for forskjellige Slags Embedsstillinger. — Hos os blev der efter Forslag af Folketinget den 28de Marts 1855 udstedt den Lov, at «Adgangen til Adjunktembeder ikke skulde være indskrænket ved nogen bestemt Examen». At denne noget vage Bestemmelse havde en Del for sig, men kun for en Tid, vil fremgaa af det, som strax nedenfor skal blive bemærket om de forskjellige Slags Prøver ved Universitetet. Men iaar er selve Regjeringen kommen med et Forslag, der, hvis det skulde faa Lovskraft, truer med at omforme hele den Grund, hvorpaa den højere Undervisning hviler,

---

en Bestyrer kan nok gjøre noget mod slige Yderligheder; men ofte kan en Indskriden fra hans Side være forbunden med store Misligheder.

saa sandt som den Unges Indførelse i Videnskabernes store Rige er afhængig af den videnskabelige Indsigt, som Lærerstandens er i Besiddelse af. I «Forslag til Lov om Lønninger for de under Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet hørende Embeds- og Bestillingsmænd» hedder det nemlig i § 16: «Adgang til Rektoraterne og Lærerposterne ved de lærde Skoler skal ikke være indskrænket ved nogen Examen». Man lægge Mærke til Forskjellen mellem Udtrykkene her og i Loven af 28de Marts 1855, i hvilken sidste der stod «ved nogen bestemt Examen».

I Norge, Sverig, Frankrig, Schweitz, Østerrig, Preussen o. s. v. forhandler man om, eller har man for ikke længe siden bestemt, hvilke Grupper af Fag og hvilke fri Kombinationer heri der kan tilstedes ved de forskjellige Lærerexaminer, der give dem, som have bestaaet disse, en bestemt Ret til at komme i Betragtning, naar en Lærerpост skal besættes. Hvorledes er nu Forholdet hos os? Fra 1849 af bestaar der to Hovedgrupper af Prøver, der efter Loven give dem, som have bestaaet disse, fortrinlig Adgang til Overlærerpостer, nemlig den philologisk-historiske Embedsexamen (der tillige giver udelukkende Ret til Rektorembeder) og den polytechniske Embedsexamen eller istedetfor denne sidste en Magisterprøve i de mathematisk-physiske Videnskaber eller i Naturhistorie. Ved Lov af 28de Marts 1855 blev det, som ovenfor omtalt, bestemt, at «Adgang til Adjunktembeder ikke skulde være indskrænket ved nogen bestemt Examen». Men som Regel har der i Tidens Løb dannet sig den Praxis, at man, forat kunne komme i Betragtning ved Besættelsen af en Adjunktpost, enten maa være theologisk Kandidat eller have underkastet sig en Magisterprøve i ét eller flere af de Fag, der læres i Skolen (Dansk, Fransk, Historie o. s. v.). Endelig staar en (extraordinær) Vej aaben til Lærerembede ved den lærde Skole, idet en Timelærer kan avancere op til at blive fast Lærer paa Grund af særlig Dygtighed. Men denne Vej er og har i de sidste 30 Aar i Reglen været lang og besværlig. Det var med Hensyn til hele denne Klasse af Adjunkter, at der ved Lov af 28de

Marts 1855 tillige blev bestemt, at en fjerde Del af Overlærerembederne kunde tildeles saadanne Lærere, der ikke havde underkastet sig nogen af de befalede Prøver for overordnede Lærerposter ved de lærde Skoler. Til alle de omtalte Lærerprøver undtagen til den polytechniske Examen fordres, at Kandidaten har bestaaet ved Adgangsexamen til Universitetet og ved den filosofiske Prøve. Jeg anser denne Fordring for i højeste Grad betydningsfuld.

Hele denne Indretning, der vel hist og her vistnok lider af Skrøbeligheder, synes mig at yde Individualiteten al mulig Frihed og tillige at sikre Skolen paalidelige Kræfter. Der er to Hovedgrupper: den historisk-sproglige og den mathematisk-physiske; men idet man har erkjendt, at ethvert Lærefag, der er optaget i Skolen, skal, hvor ringe Plads det end indtager, være Gjenstand for samme Omhu som alle andre, er der indrettet særlige Prøver for de øvrige Skolefags Vedkommende. Men herved kommer enhver vordende Lærers individuelle Aandsbeskaffenhed til sin fuldstændige Ret. Ved Magisterprøverne kan Historikeren befries for det sproglige Kursus af den philologiske Embedsexamen, Matematikeren, Physikeren, for mange mere heterogene Partier af den polytechniske Examen o. s. v. At der er Mangler tilstede ved hele denne Ordning, skal, som sagt, ikke nægtes; men de kunne let rettes ved en bestemt Gruppeinddeling af Fagene og ved optagne Bestemmelser om theoretiske og praktiske Prøver i Pædagogik i alle Grupper. Saa meget synes tydelig opnaaet ved disse forskellige Examinere: 1) at Individet med al mulig Frihed kan vælge sine Studier; 2) at ethvert saakaldet Bifag i Skolen kan komme til sin fulde Ret; 3) at enhver af disse Prøver med Undtagelse af den polytechniske Examen staar i et bestemt Sammenhæng med de foregaaende Universitetsprøver: Afgangsexamen til Universitetet og den filosofiske Examen. Forresten er den hele Indretning med Magisterprøverne en virkelig indenlandsk Idé, der paa en ejendommelig Maade løser den samme Opgave, som de øvrige Lande have stræbt at reali-

sere ved at gruppere Fagene i visse bestemte Afdelinger, der dog tillade forskellige Kombinationer¹⁾. — Men, vil man maaske sige, hvortil hele denne bekjendte Redegjørelse? Der er jo ingen, der vil røre ved disse Bestemmelser. Ja, det er netop det, som jeg veed, at mange sige; det er netop det, som jeg ønsker at vise, at man ikke har Ret til at sige.

Præmium og honor, det nytter ikke at nægte det, ere for Størstedelen af os Mennesker de Stjerner, der lokke os til at «underkaste os ihærdigt Arbejde og alvorlige Anstrængelser for at fremme de Indsigter og dyrke de Egen-skaber af forskjellig Art», som nødvendig maa medbringes til Stillinger, hvorpaa den kommende Slægts hele aandelige Raaderum og Rækkeevne bero. Stilles Fordringerne til et Lands højere Lærerstand saa lavt eller saa løst, at endog den jevneste Middelmadighed kan, naar han forstaar tidlig «at komme ind paa Vejen», ved skikkelig Paapasselighed, jevnt avancerende, med nogenlunde Sikkerhed naa op til de mest ansvarsfulde og derfor bedst lønnede Stillinger i Skolén, saa borttages en sikker Udsigt til et timeligt Gode, som Studenten nødvendigt trænger til, naar han skal hengive sig til et fleraarigt og anstrængende Arbejde, forat skaffe sig den for hans Kald nødvendige Kundskab og Øvelse. Men kommer først Lærerstanden til at være Undermaaler, sammenlignet med de omliggende Landes, saa vil hele den efterfølgende Generation bære Mærke deraf. Det siges og siges med Nødens hele Tryk:

¹⁾ Saaledes er der i Frankrig 7 Grupper for Prøver til at opnaa Lærerstilling: de matematiske, de fysisk-naturhistoriske, de filosofiske, de højere Humanitetsklasser, Grammatikklasser, de historiske og geographiske Klasser og endelig de levende Sprog. I Preussen har man foruden Religion og Hebraisk tre Fagkredse: den philologisk-historiske, den matematisk-naturvidenskabelige og en for de nyere Sprog; men der tillades flere Overgange fra den ene Gruppens Fag til den andens. I Østerrig ere Fagene fordelt i fem Grupper med Adgang til at kombinere. Se «Forslag til Forandringer i det højere Skolevæsen i Norge» III, S. 65.

Vi maa anstrenge hver Nerve, aabne enhver Kilde for at styrke Landets materielle Kræfter. Men slappe vi under dette Arbejde Aandens Tugt, blive vi, af Iver for at gjøre Dannelsen mere almindelig, blødagtige med Hensyn til den højere Intelligentes strenge Fordringer, saa vi ikke længere blive i Niveau med de store Kulturstater, — sandelig, da bliver let alt, hvad vi kunne sammenrive af materiel Kraft, som Avner paa en Lo.

Det, jeg ved disse pædagogiske Strøtanker har ønsket at vise, er altsaa følgende: Adgangen til alle Skolens faste Lærerposter bør være betinget af en **Prøve**, saaledes 1) at Skolens overordnede Poster væsentlig besættes med Folk, der have gjort et indtrængende Studium af en af de to Hovedsider, der danne Grundlaget for den intellektuelle Dannelse, som den lærde Skole giver; 2) at Skolens øvrige Lærerposter væsentlig besættes med Mænd, der have givet Prøve paa et grundigt Studium af et eller andet af de enkelte Skolefag; og 3) at der for **alle** Lærere bør kræves en Forberedelse og Prøve i baade praktisk og theoretisk Pædagogik; naar der skal være Udsigt for dem til fast Ansættelse.

3.

Jeg sagde ovenfor (S. 20), at Bestemmelsen om Treaarskonstitution, hvis § 16 fik Lovkraft, let kunde blive ligefrem skadelig for Skolen. Men jeg maa her vare mig for en Misforstaaelse. At for megen fast Ansættelse let sløver, vover jeg hverken at benægte med Hensyn til Skolen eller andre Embedsstillinger. Gemytlig Uefterrettelighed og Upaalidelighed kan som en Kræftskade nu og da faa nogen Udbredelse blandt en Samling af fastansatte Lærere, naar Connivencen kommer fra ellers afholdte Personligheder, og Jordbunden er modtagelig. Ministeriets Forslag (§ 15, c) angaaende Antallet af de Lærere, der ikke skulle have fast Ansættelse, vover jeg derfor ikke at benægte kan være tidsvarende. Men hvis denne Bestemmelse i Forbindelse med en treaars Ventetid skulde bevirke, at § 16 fik Lovkraft, eller

skulde bidrage til, fordi Udsigterne til fast Ansættelse bleve mindre lyse og derfor Ansøgere om ledige Lærerposter færre, at det blev Regel, at en Lærer kunde ansættes ved en lærd Skole uden at have bestaaet en offentlig Lærerprøve, da mener jeg rigtignok, efter hvad ovenfor er antydnet, at der vil tilføjes den højere Skole et Ulivssaar.

Hvorledes nu disse Lærerprøver, hvis Nødvendighed jeg tror at have paavist, passende kunne fremgaa af det bestaaende, derom skal jeg i et senere Indlæg forsøge at stille bestemte Forslag.

III.

Om Retskrivningssagen her ved Skolen.

Ser man lidt i to forskjellige danske Lære- eller Læsebøger, hvad enten de ere bestemte for 1ste eller 7de Klasse, vil det i Reglen vise sig, at den Retskrivning, der er fulgt i den ene, er forskjellig fra den i den anden. Den store Hjælp, som Disciplene i de nederste Klasser skulde have af deres danske Bøger forat faa Lærernes Forskrifter for Ordnes Bogstavering fæstnede, er i den Grad borte, at Læreren ikke blot skal lære Børnene, hvorledes de skulle stave Ordene, men ogsaa hvorledes de ikke skulle stave dem; eller med andre Ord: Betragter man Undervisningen i Retskrivning fra de smaa Disciples Standpunkt, ere de Læsebøger, som Skolen befaler dem at bruge, «fulde af Fejl», idet de mellem hinanden indbyrdes ere inkonsekvente, og de smaa forføres ofte derved til selv at begaa Fejl, hvorfor der maaske tildeles dem en daarlig Charakter. Nu er det ganske vist, at, hvorledes man end bærer sig ad, vil dette vel mere eller mindre blive Tilfældet endnu nogle Aar. Men man kan dog ved Samraad med Forfattere af Lære- og Læsebøger for de laveste Klasser og ved at flere Skoler slutte sig sammen, bringe det dertil, at f. Ex. for de to nederste Klassers Vedkommende den Retskrivning, der følges i Læsebøgerne, er i nogenlunde Overensstemmelse med den af Skolen foreskrevne. Det var nærmest under Trykket af disse Betragtninger, at jeg underhaanden henvendte mig i Efteraaret til nogle af mine Medlærere og da navnlig til en af Lærerne i Dansk med den Forespørgsel, om de ikke med mig mente, at vi ligefrem vare

forpligtede til at tage fat paa denne generende Sag. Da jeg saa, at min Anskuelse deltes af flere, sammenkaldte jeg et Lærermøde forat tage under Overvejelse, hvorvidt der forelaa en uafviselig Fordring til Skolen i denne Henseende. Thi skulde en Forandring indføres, var det nødvendigt, at saa godt som alle Lærere satte sig omhyggeligt ind deri og overholdt den ved Rettelse af Disciplenes skriftlige Arbejder, forsaavidt dertil anvendtes det danske Sprog. Ved dette foreløbige Møde stemte alle paa to nær for, at nogen Forandring blev foretagen. Det blev derfor overdraget de to Lærere i Dansk at opstille og ordne Forslag til Forandring, idet de saavidt muligt havde Opmærksomheden henvendt paa de Bestemmelser, som andre Skoler havde truffet i denne Henseende. Efterat et Udkast var tilstillet mig fra disse, blev hver enkelt Forskrift deri drøftet i flere Lærermøder. Resultatet af disse Overvejelser, under hvilke der maatte gives efter for nogles Fordringer (f. Ex. i Optagelsen af Undtagelse til Nr. II), var følgende Tillæg til Skolens Retskrivningslære:

- I. Brugen af store Begyndelsesbogstaver indskrænkes til Hovedord. Dog følges den almindelige Vedtægt med stort Begyndelsesbogstav i Tiltalepronominerne: I, Eder, Eders; De, Dem, Deres.
- II. Vokalfordoblingen bortfalder; ligeledes det understøttende e og h. Altsaa: Mel, Pil, Hus; Ros, Geni, Geographi; Ur, Len, Al.
Undtagelse: Vokalfordoblingen og det understøttende e beholdes, naar en Forvexling kunde finde Sted, f. Ex.: Allee, Armee, Kanoneer, Mor-teer, viis, vaer, foer.
- III. Det stumme e i Enden af Adjektiver og Verber bortfalder. Altsaa: den blaa Frakke; blaa Frakker; min tro Hund; Drengens sky Væsen; tro Ven! — at gaa, se, tro; vi gaa, se, tro; han tro det, om han vil; jeg saa, vi laa.
- IV. Istedetfor ai, au, ei, oi, ou, øi skrives i danske Ord: aj, av, ej, oj, ov, øj. Altsaa: Haj, tavs, Vej, rejse,

fejg, Boje, Koje, flov, Øje, fornøje. Ligeledes skrives Lav (Laug), Sav, Plov, Tov.

- V. K bruges istedetfor Q, og ligeledes istedetfor C overalt, hvor dette udtales som K. Altsaa: Kvinde, Kvæg, Kvast, kvæge, Kvægsølv, bekvem; konfirmere, Kokarde, Kultur, Klasse o. s. v. Derimod citere, Censur, Cølibat o. s. v. Dog beholdes Q og C i fremmede Egennavne; altsaa: Qvintilian, Qvintus; Cumberland, Custine, Clemens o. s. v.
- VI. Konsonant foran Konsonant fordobles ikke. Altsaa: dobbelt, at fordoble; bitter, bitre; tapper, tapre; smekker, smekre; et Offer, at ofre; Ytring.
-

B.

Skoleefterretninger.

- I. Examiner. S. 31. II. Disciplene. S. 34. III. Lærerne og Lærefagenes Fordeling. S. 37. IV. Det i Skoleaaret læste. S. 40. V. Riffelskydning. S. 50. VI. Holdte Foredrag. S. 53. VII. Videnskabelige Apparater. S. 55. VIII. Uddrag af Skolens Aarsregnskab. S. 62. IX. Fordeling af Skolens Beneficier. S. 63. X. Tidstavle for Prøverne. S. 64.

I.

Examiner.

Afgangsprøven 1868: Den skriftlige afholdtes den 23de, 25de og 26de Juni; den mundtlige den 11te og 13de til 20de Juli. Undervisningsinspecteuren overværede ikke Prøverne, derimod vare følgende Meddommere udenfor Lærerpersonalet: Hr. Justitsraad Möhl i Historie, Hr. Overlærer Holmstedt i Mathematik og Physik, Hr. Pastor Hostrup i Hebraisk.

Til Afgangsprøven indstillede sig alle ni Disciple i ældste Afdeling af syvende Klasse, nemlig:

Marcus Ulrich Wedel, Søn af afd. Proprietair S. P.

Wedel, f. den 10de Decbr. 1850, optagen i Skolens 6te Kl. den 23de Aug. 1865.

Albert Emil Theodor Kønigsfeldt, Søn af Overlærer

J. P. F. Kønigsfeldt i Hillerød, f. den 14de Febr. 1850, opt. i Skolens 1ste Kl. den 23de Aug. 1859.

Johan Nicolai Hellen Berg, Søn af Rektor C. Berg i

Hillerød, f. den 11te Novbr. 1848, opt. i Skolens 5te Kl. den 23de Aug. 1861.

Carl Emil Schönheyder, Adoptivsøn af Enkefru L.

Schönheyder, f. den 21de Febr. 1850, opt. i Skolens 2den Kl. den 12te Mai 1861.

Johannes Gjerløv Nørgaard, Søn af Pastor P. M. Th.

Nørgaard i Saaby, f. den 19de Novbr. 1849, opt. i Skolens 1ste Kl. den 31te Decbr. 1859.

Carl Christian Bie Aabye, Søn af Kjøbmand J. S. Aabye

i Hillerød, f. den 30te Septbr. 1850, opt. i Skolens 1ste Kl. den 23de Aug. 1860.

Oscar Frederik Wulff, Søn af Bagermester i Helsingør
H. P. Wulff, f. den 24de Octbr. 1847, opt. i Skolens
4de Kl. den 23de Aug. 1863.

Jørgen Karl With, Søn af afd. Overskoledirekteur K.
H. With, f. den 19de Jan. 1851, opt. i Skolens 6te
Kl. den 23de Aug. 1865.

Ernst Christian Teisner, Søn af afd. Forstraad J. F.
C. Teisner, f. den 25de Jan. 1849, opt. i Skolens
1ste Kl. den 23de Aug. 1858.

Prøvens Udfald for disse 9 Kandidater, der alle be-
stode Prøven, ses af nedenstaaende Tabel:

	Dansk.		Latin.	
	I.	II.	skriftl.	m
1. M. Wedel	mg. ÷ $\frac{1}{3}$	g. + $\frac{1}{2}$	mg. ÷ $\frac{1}{6}$	
2. A. Th. Königsfeldt	g.	g.	mg. ÷ $\frac{1}{6}$	mg
3. J. N. H. Berg	g. ÷ $\frac{1}{3}$	g. + $\frac{1}{3}$	mg. ÷ $\frac{1}{3}$	g.
4. C. E. Schönheyder	mg.	mg. ÷ $\frac{1}{3}$	mg. ÷ $\frac{1}{3}$	g.
5. J. G. Nørgaard	g.	g.	g.	mg
6. C. C. B. Aabye	g.	g. ÷ $\frac{1}{3}$	g. ÷ $\frac{1}{6}$	
7. O. F. Wulff	g. ÷ $\frac{1}{3}$	g. ÷ $\frac{1}{3}$	g. + $\frac{1}{2}$	mg
8. J. C. With	mg.	mg. ÷ $\frac{1}{3}$	g.	
9. E. C. Teisner	g.	g. + $\frac{1}{2}$	g. ÷ $\frac{1}{3}$	

Aarsprøven 1868: Den skriftlige afholdtes den 23de 25de og 26de Juni og den 9de, 10de og 11te Juli; den mundtlige fra den 14de til den 20de Juli i den Orden, som er angiven i forrige Aars Program. Ifølge Lærerforsamlingens Bestemmelse opflyttedes fra 6te til 7de Kl. 3 Disciple, fra 5te til 6te 3 Disciple, fra 4de til 5te 11 Disciple, fra 2den til 3die 5 Disciple, fra 1ste til 2den 12 Disciple.

Halvaarsprøven holdtes paa samme Maade som forrige Aar lidt før Jul, kun med den Forandring, at femte Realklasse prøvedes i alle Fagene, baade de skriftlige og mundtlige.

	Historie.	Arithmetik.	Geometri.	Naturlære.	Hoved- charakter.	He- braisk.
$\frac{1}{6}$	mg. $\div \frac{1}{3}$	mg. $+\frac{1}{2}$	g. $+\frac{1}{2}$	mg.	Første Charakter.	
$\frac{1}{2}$	mg. $+\frac{1}{2}$	mg. $+\frac{1}{3}$	g. $+\frac{1}{6}$	g.	Første Charakter.	g.
$\frac{1}{2}$	ug. $\div \frac{1}{3}$	g. $\div \frac{1}{3}$	mdl. $+\frac{1}{2}$	tg.	Anden Charakter.	
$\frac{1}{3}$	g.	mg. $+\frac{1}{6}$	g.	g.	Første Charakter.	
$\frac{1}{3}$	mg.	mg. $\div \frac{1}{6}$	g. $\div \frac{1}{3}$	g. $+\frac{1}{3}$	Første Charakter.	
$\frac{1}{2}$	g. $+\frac{1}{2}$	ug. $\div \frac{1}{6}$	g.	mg. $+\frac{1}{3}$	Anden Charakter.	
	mg. $\div \frac{1}{3}$	mg. $\div \frac{1}{6}$	g. $\div \frac{1}{6}$	g.	Anden Charakter.	tg.
$\frac{1}{2}$	mdl. $\div \frac{1}{6}$	mg. $\div \frac{1}{6}$	g. $+\frac{1}{2}$	g. $+\frac{1}{3}$	Anden Charakter.	
$\frac{1}{6}$	tg. $+\frac{1}{6}$	mdl. $+\frac{1}{2}$	tg. $\div \frac{1}{6}$	g. $+\frac{1}{3}$	Anden Charakter.	

II.

Disciplene.

Antallet af Skolens Disciple var ved Slutningen af forrige Skoleaar 67. Af disse afgik, som ovenfor omtalt, **9** til Universitetet. **8** udmeldtes dels kort efter forrige Skoleaars Slutning dels senere hen, nemlig: P. G. J. Aabye, J. S. F. Abel, L. S. d'Acqueria, V. H. Gulstad, C. J. L. G. Jensen, R. N. M. Madsen, V. Madsen, C. Torp. Derimod ere **19** ny Disciple optagne:

I 5te Klasse:

Einar Wolff Veith Johan Ernst Mylius, Søn af Kammerherre S. W. V. de Mylius til Rønningesøgaard i Fyn.

I 4de Klasse:

Klaudius Louis Armand Steensen, Søn af Møller F. O. V. Steensen i Hillerød.

Otto Andreas Villiam Joachim Steensen, Broder til ovenstaaende.

I 3die Klasse:

Hans Rømer Olivarius, Søn af Provst C. A. Olivarius, Sognepræst til Ude- og Oppe-Sundby.

I 2den Klasse:

Johan Frederik Holger Køster, Søn af Skibsfører J. H. P. Køster i Hillerød.

Peter Carl Limpricht, Søn af Forpagter B. M. F. Limpricht paa Faurholm.

Charles Bryan Lund, Søn af Kjøbmand J. T. Lund i Helsingør.

Lars Christian Emil Neergaard, Søn af Snedkermester C. J. Neergaard i Hillerød.

Joseph Olivarius, Broder til den i 3die Klasse optagne Discipel.

Carl Christian August Roulund, Søn af C. E. Roulund til Aagaard i Thisted Amt.

Carl Ludvig Tuxen, Søn af Pastor M. P. Tuxen, Sognepræst til Esbønderup og Nøddebo.

Johan Sophus Sigismund Bayard Ulrich, Søn af kgl. Skovfoged G. V. F. B. Ulrich i Slagslunde.

I 1ste Klasse.

Frederik Anton Georg Franch, Søn af Bagemester J. Franch i Fredensborg.

Johan Frederik Emanuel Lowsen, Søn af Adjunkt J. G. Lowsen i Hillerød.

Joachim Nicolai Vilhelm Reinhard, Søn af Overlærer J. C. T. Reinhard i Hillerød.

Caspar Torp, Søn af Ritmester, Stutmester F. L. v. Torp, R. af D.

Andreas Ludvig Janus Thrane, Søn af Vinhandler P. L. Thrane i Hillerød.

Alfred Victor Willerup, Søn af Kjøbmand F. C. Willerup i Hillerød.

Carl August Christian Frederik Wodschow, Søn af Procurator G. M. H. Wodschow i Hillerød.

Skjøndt der altsaa iaar er optaget et større Antal af ny Disciple end sædvanlig, er dog Tallet paa Disciplene ved Aarets Slutning kun forøget med to, da Afgangen ogsaa har været forholdsvis stor, især af Kandidater.

Skolens Discipelantal er ved Mai Maanedes Udgang **69**. De ere fordelte saaledes i de enkelte Klasser:

VII.

A. 1) H. V. Jacobsen. 2) J. L. Doss. 3) H. G. Wiwel. — **B.** 4) J. C. C. Hansen. 5) K. Teisen. 6) J. J. A. Lørup.

VI.

1) A. P. Tuxen. 2) P. L. Lerche. 3) N. C. J. Haagerup. 4) F. F. S. Aabye.

V.

St. 1) C. E. Tauson. 2) J. O. V. Kønigsfeldt. 3) P. H. Wodschow. 4) E. W. V. J. E. Mylius. — **R.** 5) D. A. S. Outrup. 6) C. H. Th. Pfeil. 7) E. Ch. Achen. 8) G. J. Lerche. 9) M. Treschow. 10) F. R. Bjørnsen. 11) Ch. V. G. Drøhse. 12) H. Ch. Teisen.

IV.

St. 1) C. F. Z. Schulin. 2) A. W. Tuxen. 3) J. V. R. Albrechtsen. 4) J. L. Faartoft. 5) G. Brasen. 6) C. V. C. Culmsee. 7) M. Hastrup. 8) J. J. Schneider. — **R.** 9) O. C. F. Kønigsfeldt. 10) C. V. Lindberg. 11) K. L. A. Steensen. 12) O. A. V. J. Steensen.

III.

1) G. F. O. Teisen. 2) C. Ewald. 3) H. R. Olivarius. 4) A. C. A. Culmsee. 5) O. Th. Abel. 6) P. Chr. Hansen. 7) E. F. G. Lowzow.

II.

1) P. C. Limpricht. 2) J. S. S. B. Ulrich. 3) A. C. C. Albrechtsen. 4) J. Olivarius. 5) E. G. Drøhse. 6) C. L. Tuxen. 7) H. C. P. H. Baumgarten. 8) E. G. M. Albrechtsen. 9) Ch. B. Lund. 10) F. A. Abben. 11) L. C. E. Neergaard. 12) J. H. P. Køster. 13) M. Chr. Achen. 14) V. A. Lichtenberg. 15) C. C. A. Roulund. 16) H. F. L. Gulstad. 17) F. R. G. Scholten. 18) W. Ewald. 19) J. H. O. Andersen. 20) J. H. G. J. Vessel. 21) N. G. Marquard.

I.

1) J. N. V. Reinhard. 2) C. A. C. F. Wodschow. 3) F. A. G. Franck. 4) J. F. E. Lowsen. 5) A. L. J. Thrane. 6) C. Torp. 7) A. V. Willerup.

III.

Lærerne og Lærefagenes Fordeling.

Rektor:	Latin og Græsk i VII. Klasse . .	21	Timer
Overlærer Ostermann:	Latin og Græsk i VI. Kl.; Latin i IV. Kl.; Tydsk i III. Kl.	25	--
— Reinhard:	Latin i V. og III. Kl.; Engelsk og gammel Historie i VII. Kl.; Historie og Geographi i IV. Kl.	24	--
— Königsfeldt:	Hebraisk og Historie i VII. Kl.; Historie og Geographi i VI., V., IV. R. og III. Kl.; Historie i II. Kl.	25	--
Adjunct Lowsen:	Tydsk i V. R., IV., II. og I.; Religion i V. og II. Kl.; Reg- ning i II. og I. Kl.; Naturhistorie i I. Kl.	25	--
— Børre:	Fransk i VII.—III. Kl.; Reli- gion i VI. og I. Kl.; Historie i I. Kl.	24	--
— Hertel:	Dansk i V.—II. Kl.; Tydsk i VI. og V. Kl.; Latin i II. Kl. .	24	--
— Kopp:	Dansk i VII., VI. og I. K.; Religion i VII., IV. og III. Kl.; Græsk i V. og IV. Kl.	25	--
— Petersen:	Naturlære i VII. Kl.; Natur- historie i VI.—II. Kl.; Geographi i II. og I. Kl.; Regning i III. Kl. . .	27	--
— Bendz:	Mathematik i VII.—IV. Kl.; Regning i V. R. og IV. R. . . .	25	--
Pastor Brasen:	Skrivning og Tilsyn med skrift- lige Arbejder i hele Skolen . . .	9	--
Billedhugger Malthé:	Tegning i V. R., IV. R., III.—I. Kl.	4	--

Kantor Erslev : Sang i VII.—I. Kl.	5 Timer
Overkommandersergeant Saande : Gymnastik, Dands og Svømning	8 —
Riffelskydning er foretagen i Sommer- maanederne engang om Ugen af VII. Kl. og nogle Disciple af VI. og V. R. Kl. under Veiledning af Adjunct Kopp og Lieutenant Meidel, som Gymnastiklæreren assisterede.	

Ved allerhøjeste Resolution af 20de Marts d. A. blev constitueret Lærer her ved Skolen Kand. mag. **C. V. Bendz** beskikket til Adjunct ved Frederiksborg lærde Skole.

Ved Skrivelse af 13de April d. A. bifaldt Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, at Lieutenant **Meidell** var antaget til i Forbindelse med Gymnastiklæreren at lede Skydeøvelserne.

Paa omstaaende Liste betyder A og B. ældste og yngste Afdeling i syvende Klasse; St. og R. den studerende Afdeling og Realafdelingen i femte og fjerde Klasse.

	VII.		VI.	V.		IV.		III.	II.	I.	Timer ialt.
	A	B		St.	R.	St.	R.				
Dansk	2		2	3	1	2	2	3	5	6	26
Latin	(5)	6 (4)	9	9		9		8	6		51
Græsk	6		5	5		5					21
Tydsck			2	2	1	2	1	2	3	3	16
Fransk	1		3	3		3		5			15
Religion og Bi- bellhistorie . .	1		2	2		2		2	3	3	15
Historie	3		3	3	2	3	2	3	3	4	26
Geographi . . .			1	1	2	1	2	1	2	3	13
Arithmetik . . .	3	1	3	2	2	2					22
Geometri				2	2	2	1				
Naturhistorie . .			2	2		2		3	3	4	15
Naturlære . . .	2	1	2								5
Regning					3		3	4	4	4	18
Skrivning . . .					2	1	2	2	3	5	
Tegning					1		1	1	2	2	
Sang	2		2	2		2		2	2	2	4
Gymnastik og og Svømning	2		2	2		2		2	2	2	6
Ialt ugentl. Timer	35	34	37	38		38	37	38	38	38	
Hebraisk	2		2								4
Engelsk		2	2								2
Dands						1		1	1	1	2

IV.

Det i Skoleaaret læste eller indövede.

A. I de for alle Disciple gjældende Fag.

Dansk.

VII Kl. (Kopp). Dansk Litteraturhistorie fra Tiden efter Holberg til ind i Nutiden. I Slutningen af Skoleaaret nogle Partier af Snorres norske Kongesagaer efter Munchs Oversættelse. 25 skriftlige Arbejder. — VI Kl. (Kopp). Udsigt over den nordiske Mythologi efter Dorph. Udvalgte Partier af Snorres norske Kongesagaer, navnlig af Olaf den Helliges Saga, efter Munchs Oversættelse. Partier af Øhlenschlägers Rolf Krake. En Comedie af Holberg og en af Heibergs Vaudeviller. Digte af Heiberg og C. Winther. Desuden tvende Afhandlinger af Heiberg og en i „Aftenlæsning“ om Rahbek. De ovennævnte Digtværker og Afhandlinger ere for Størstedelen oplæste af Disciplene. 31 skriftlige Arbejder. — V Kl. (Hertel). Efter Danske og Norske Læsestykker af M. Hammerich har Klassen gennemgaaet Kjæmpeviserne, Kingo, Holberg, Ewald, Wessel, Baggesen, Øhlenschläger og oplæst Digtværker af de nævnte Forfattere. Kristian Arentzens og Torsteinsons Nordisk Mythologi efter Kilderne er læst og repeteret. 35 Stile. Med Realafdelingen i denne Klasse sammen med Realafdelingen i IV Kl. er desuden i en særskilt ugentlig Time Bojesens danske Sproglære repeteret og indøvet ved Analyse. — IV Kl. (Hertel). Til Øvelser i Oplæsning er der benyttet foruden Danske og Norske Læsestykker af M. Hammerich Brudstykker af Sagaer, Digtværker af Holberg, Heiberg, Poul Møller o. a. Til Fremsigelse ere af Holsts poetiske Læsebog lærte følgende Digte: Kattegat, Hjemve, Aladdin ved sin Moders Grav, Fiskerkonens Aftensang,

Til Vaaren, Kirkeklokken i Farum, Glæde over Danmark, Ludvig Holberg. 36 Stile. — III Kl. (Hertel). Holsts prosaiske Læsebog er benyttet til Øvelser i Oplæsning; Bojesens danske Sproglære er læst indtil Ordstillingen og indøvet ved Analyse. 36 Stile (mest Beskrivelser og enkelte lettere Skildringer). — II Kl. (Hertel). Af Funch, Røgind og Warburgs Læsebog den sidste Halvdel. Til Fremsigelse af Vers ere 9 Digte af Holsts Smaadigte til Udenadslæsning læste og repeterede. Bojesens danske Sproglære indtil Ordstillingen er læst og indøvet ved Analyse. Af Stile (Gjengivelse af en oplæst Fortælling) er der skrevet 40. — I Kl. (Kopp). Til at indøve Oplæsning og Analyse er benyttet Funchs, Røginds og Warburgs Læsebog, hvoraf er læst omtrent Halvdelen. Jævnside hermed Fremsigelse af udenad lærte Vers efter Holsts „Smaadigte“. Undervisningen i Analyse, hvorved den enkelte Sætning er gennemgaaet, har udelukkende været mundtlig. I Regelen 3 Stile om Ugen efter Diktat.

Latin.

VII Kl. A. (Rektor). Ciceronis de off. lib. I, Horat. epist. lib. I og II, Livii. hist. lib. XXV (Cap. 20 til Enden). Repeteret ovenstaaende og desuden: Cic. de off. lib. II og III, Livii. hist. lib. XXII og XXIV, Horat. od. lib. I, II, III (som nedenfor angivet), Ciceronis oratt. pro Sex. Roscio Amerino, pro lege Manilia, in Catilinam I og II, Vergiliæ Æneid. lib. IX og X. Efter Madvigs carmina selecta Tibull. og Propert. (undt. 8). 69 Stile, 24 Versioner, hvoraf en Del ere skrevne paa Skolen. Tregders Literaturhistorie og Bojesens romerske Antiquiteter i Udvalg. — Til Afgangsprøven opgives: Ciceronis de off. lib. I—III, ejusdem oratt. pro Roscio Amerino, pro lege Manilia, in Catilinam I og II; Livii.

hist. lib. XXII, XXIV, XXV, Sallustii bel. Catil. Efter Madvigs carmina selecta Tibull. og Propert. (undt. 8). Horat. od. lib. I: 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 17, 18, 20, 22, 27, 28, 29, 31, 34, 37, 38, lib. II (undt. 5), lib. III: 2, 3, 5, 6, 8, 9, 13, 14, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 28; ejusdem epist. lib. I og II. Vergilii Æneid. lib. IX og X. — VII B. Læst og repeteret Ciceronis de off. lib. I, Horat. epist. lib. I og II, efter Madvigs carmina selecta Tibull. og Propert. (undt. Nr. 8), Livii. hist. lib. XXVI; desuden repeteret Livii. hist. lib. XXV, Ciceronis oratt. in Catilinam I og II, Vergilii Æneid. lib. IX og X. Literaturhistorie og Antiquiteter som VII A. 85 Stile, 28 Versioner. — VI Kl. (Ostermann). Livii. hist. lib. XXVI, Vergil. Æneid. lib. XI og XII, og Ciceron. or. pro Archia poet. Repeteret Syntaxen i den latinske Grammatik. 110 Stile, 10 Versioner. — V Kl. (Reinhard). Sallust. bell. Catil.; Ciceron. orat. p. l. Manilia; Ovid. metamorph. (Blochs Udvalg): Verdensaldrene og Deukalion. Madvigs Gramm. Repeteret § 204—260. Læst § 261—382. 2den Repetition: § 177—229. 88 Stile, 16 Versioner; af Stilene en Trediedel paa Skolen. — IV Kl. (Ostermann). Caesar. bell. Gall.: III og IV; Phaedri Fab. 1ste og 2den Bog, og 3die indtil 10de Fabel (ganske enkelte Stykker ere forbigaaede). Repeteret Formlæren og læst Syntaxen forfra indtil § 104 efter det for Klassen bestemte Maal. 110 Stile. — III Kl. (Reinhard). Berg & Møllers Læsebog S. 24—40 i Udvalg. Læst og repeteret til Examen Corn. Nepot. vitt.: Miltiades, Themistocles, Aristides, Pausanias, Cimon, Lysander, Thrasybulus. Madv. Gramm.: Formlæren læst tilende og repeteret to Gange; af Syntaxen § 179—214. 70 Stile. — II Kl. (Hertel). Af C. Bergs og R. Møllers Læsebog, 2den Udgave, S. 1—6 og det dertil sig sluttende Tillæg med Forbigaaelse af VII, 4. Af Madvigs

latinske Sproglære (4de Udg.) er læst og flere Gange repeteret Formlæren i det for denne Klasse vedtagne Udvalg. I Slutningen af Aaret nogle skriftlige Øvelser.

Græsk.

VII Kl. A (Rektor). Theophrasts Charakterer (undt. cap. XXVIII), Herodots Hist. 9de Bog. Repeteret ovenstaaende og desuden: Herodots Hist. 6te Bog, Plutarchs Kleomenes, Platons Apologi, Homers Iliade 7de og 8de Bog, sammes Odyssees 6te og 9de Bog, Stolls Anthologi 1ste Deel i Udvalg, Anakreontea (som nedenfor er angivet). Tregders Mythologi med Forbigaaelse af enkelte §§, sammes Literaturhist. i Udvalg. Til Afgangsprøven opgives: Homers Iliade 7de og 8de Bog, sammes Odyssees 6te og 9de Bog, Stolls Anthologi 1ste Del i Udvalg, Anakreontea Nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 30, 31, 32, 33, 35, 40, 43, 54, 57, 58, Herodots Hist. 6te og 9de Bog, Platons Apologi, Plutarchs Kleomenes, Theophrasts Charakterer (undt. cap. XXVIII). — VII B har læst og repeteret det samme som VII A har læst fra nyt af, desuden Homers Odyssees 6te og 9de Bog, Anakreontea samt Stolls Anthologi, 1ste Deel i Udvalg, som VII A. — VI Kl. (Ostermann). Plutarchs Philopoemen, Homers Iliade XI og XII Bog. Repeteret Verberne i Grammatiken. — V Kl. (Kopp). Bergs Læsebog 2den Afdeling, 2den Udgave: de 22 første Fabler og alt det mythologiske med Undtagelse af Stykkerne 29—34, begge inklusive. Det væsentligste af Bergs Formlære. — IV Kl. (Kopp). Bergs Formlære til § 109 efter den vedtagne Plan. Sammes: græsk Læsebog, 1ste Afdeling, forfra til Side 41, dog med Forbigaaelse af Stykket C, Pag. 28, samt af enkelte Exempler, navnlig i første Afsnit. —

Tydsk.

VI Kl. (Hertel): I. Jürs und G. F. T. Rung „Deutsche Dichter von Klopstock bis auf die neueste Zeit“ (2te Ausgabe durch C. Jürs) med Forbigaaelse af nogle faa Digte; desuden Størstedelen af Schillers „Die Jungfrau von Orleans“. Nogle Kapitler af Simonsens Syntax ere læste, og Sammes Formlære repeteret. — V Kl. (Hertel). Af P. Hjorts pros. Læsebog (5te Udg.) fra S. 341—381 og fra S. 391—414. Simonsens Formlære. — V R. (Lowsen). Toepfers Udvalg af den nyere tydske Literatur, 1ste Hefte, S. 1—11 og 2det Hefte S. 113—189. — IV Kl. (Lowsen). Hjorts Læsebog S. 134—155; 164—195. Simonsens Formlære. — IV R. (Lowsen). Toepfers Udvalg, 2det Hefte, S. 113—189. — III Kl. (Ostermann). Hjorts tydske Læsebog (5te Oplag), Kotsebue's Reise um die Welt (forfra til S. 74). Repeteret Simonsens Formlære. Holbechs og Petersens Materialier: de første 16 Stykker tildels i Udvalg. — II Kl. (Lowsen). Rungs Læsebog for de lavere Klasser (9de Udg.) S. 86—129, 169—191. Simonsens Grammatik. — I Kl. (Lowsen). Rungs Læsebog for de lavere Klasser (9de Udg.) S. 34—86. Simonsens Grammatik.

Fransk.

VII Kl. (Børre). Af Borrings Læsebog er læst S. 356—368 (la bataille de Waterloo) og S. 62—83 (la vie des pêcheurs napolitains); derefter Baudrillart: le luxe et le travail (S. 1—73). Af Sicks franske Læsestykker 2den Del er læst S. 1—32, 44—60 og 143—154. Alt cursorisk. — VI Kl. (Børre). Af Borrings Læsebog er læst S. 62—98, 190—249, 261—279, 321—373, 390—437. Hele Pios Grammatik er repeteret, og cursorisk Læsning er øvet hver 14de Dag. 20 skriftlige Arbejder ere udarbejdede paa Skolen. — V Kl. (Børre). Af Borrings

Læsebog er læst S. 1—62, 119—147, 325—341: Af Grammatiken er læst Formlæren og Hovedtrækkene af Syntaxen indtil § 50. 30 skriftlige Arbejder ere udarbejdede paa Skolen. — IV: Kl. (Børre): Af Borrings Læsebog for Mellemlasserne er læst S. 1—50, 82—116, 128—132, 241—262. Af Grammatiken er Formlæren udførligere læst, og af Syntaxen forfra til § 57, dog kun i Hovedtrækkene. Omtrent 30 skriftlige Arbejder ere udarbejdede paa Skolen, tildels efter Pios Stiløvelser. — III Kl. (Børre). Af fransk Læsebog for Begyndere af A. M. er læst forfra til S. 77 og S. 86—102. Af Pios Grammatik ere de regelmæssige Former læste og repeterede. Paa Skolen er i den sidste Del af Aaret skrevet omtr. 20 Stile, efter Exempler, der ere opgivne af Læreren, og hvortil Stoffet er hentet fra Dagens Lektie.

Religion.

VII Kl. (Kopp). 1ste Brev til Corinth. i Grundsproget: — VI Kl. (Børre). Assens Bibelhistorie er repeteret. Ligeledes er Troeslæren i sin Helhed repeteret efter Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus. — V Kl. (Lowsen). Assens Bibelhistorie fra S. 153—234; Balslevs Lærebog fra S. 43—69. — IV Kl. (Kopp). Assens Bibelhistorie fra 6te Afsnit til Bjergprædikenen. Enkelte Partier af 9de Afsnit, der indeholde en Udsigt over det gamle Testamentes Skrifter, ere forbigaaede. Balslevs Forklaring til Luthers Katechismus fra første Hovedstykke til 3die Troesartikel. Nogle Psalmer. — III Kl. (Kopp). Assens Bibelhistorie forfra til 6te Afsnit. Balslevs Forklaring til 2den og 3die Troesartikel. — II Kl. (Lowsen). [Balslev: Luthers Catechismus S. 3—38. Balslevs Bibelhistorie fra Begyndelsen indtil Slutningen. — I Kl. (Børre). Efter Balslev er læst de tre Troesartikler med Luthers Forklaring. Balslevs Bibel-

historie fra Begyndelsen til Slutningen. Endel Psalmer ere lærte.

Historie.

VII Kl. (Køningsfeldt og Reinhard). Den gamle Historie efter Thriges Lærebog, Middelalderens og den ny Historie efter Kofods Udtog. — VI Kl. (Køningsfeldt). Middelalderens Historie efter Blochs Lærebog og den nyere Hist. efter Sammes Lærebog indt. S. 51. — V Kl. (Køningsfeldt). Danmark, Norge og Sverig efter Thriges Lærebog; Realdisciplene tillige den almindelige Historie efter Kofods fragmentar. Lærebog. — IV Kl. (Reinhard). Den gamle Historie efter Thriges mindre Lærebog. — IV R. (Køningsfeldt). Realdisciplene have tillige læst Middelalderens og den nyere Historie efter Kofods fragmentar. Lærebog. — III Kl. (Køningsfeldt). Middelalderens og den nyere Historie indtil 1815 efter Kofods fragmentar. Lærebog. — II Kl. (Køningsfeldt). Den gamle Historie efter samme Lærebog. — I Kl. (Børre). Danmarks Historie efter Nissens Lærebog (ved Barfod) forfra til Frederik den Sjettes Død, med Forbigaaelse af Christian den Sjette og Frederik den Femte. Stoffet er navnlig i den ældre Tid udviklet dels ved mundtlig Fortælling, dels ved Medtagelse af Sagnfortællingerne i Klassens danske Læsebog.

Geographi.

VI Kl. (Køningsfeldt). Hele Geographien efter Velschows Lærebog. — V Kl. (Køningsfeldt). Den almindelige Indledning til Geographien og den specielle til Europa samt Danmark, Norge og Sverig, Amerika og Australien; Realdisciplene hele Geographien, Alt efter Velschow. — IV Kl. (Reinhard). Velschows Lærebog: Asien og Afrika. — IV R. (Køningsfeldt). Realdisciplene have tillige læst Europa (med Undtagelse af Indledningen, Danmark,

Norge og Sverig) efter Velschow. — III Kl. (Køningsfeldt). Erslevs Lærebog Nr. 2 forfra til S. 93. — II Kl. (Petersen). Hele Erslevs mindre Lærebog. — I Kl. (Petersen). Erslevs mindre Lærebog til Amerika.

Mathematik og Regning.

Mathematik. (De brugte Lærebøger ere: Holmstedts Ledetraad i Arithmetik og sammes Ledetraad i Geometri og Trigonometri: I IV Kl. Assens Arithmetikens Begyndelsesgrunde): VII Kl. A (Bendz). Repeteret hele Mathematiken. Opgaver hjemme 29 Gange. — VII B. Læst og repeteret Trigonometrien og Stereometrien. I Arithmetiken er læst fra Cap. 8 og ud. 35 Opgaver. — VI Kl. (Bendz). I Plangeometrien er læst og repeteret fra Nr. 265 og ud. I Arithmetiken er læst og repeteret Cap. 7, Cap. 9 til Nr. 196, repeteret forfra til § 6 samt Cap. 3 og 4. 35 Opgaver. — V Kl. (Bendz). I Plangeometrien er læst og repeteret fra Nr. 90 til Nr. 301, dog, af Hensyn til Realdisciplene, med Forbigaaelse af adskillige Sætninger. Repeteret forfra til § 90. I Arithmetiken er læst og repeteret fra Nr. 58—95, samt Cap. 3, 4 og 6, ligeledes med Forbigaaelse af adskilligt; repeteret forfra til Nr. 58. 35 Opgaver. — V R. (Bendz). Læst Plangeometrien fra § 90 og ud, repeteret den hele; i Arithmetiken læst og repeteret det hele Pensum, som udfordres til Examen. I geometrisk Tegning er gennemgaaet de elementære Konstruktioner. 35 Opgaver. — IV Kl. (Bendz). I Plangeometrien er læst og repeteret forfra til Nr. 153. I Arithmetiken er læst og repeteret efter Assens Lærebog forfra til Nr. 62 samt fra Nr. 74 til Nr. 82. 20 Opgaver. — Regning. V R. (Bendz). Efter Hansens Regnebøger ere gennemgaaede og repeterede de forskjellige Regningsmetoder. 31 Opgaver. — IV. R. (Bendz). Omvendt og sammensat Reguladetri,

Rentesregning og Kjæderegning efter Hansens Regnebog. — III Kl. (Petersen). Reguladetri med hele Tal og Brøk; Bogstavregning med hele Tal efter Bergs Opgaver. — Geometrisk Tegning efter Schellerups Lærebog. — II Kl. (Lowsen). De fire Regningsarter med Brøk samt Reguladetri med Brøk. — I Kl. (Lowsen). De fire Regningsarter med benævnte Tal samt Reguladetri.

Naturhistorie.

VI Kl. (Petersen). Et Kursus i Zoologi tildels efter Lützens store Lærebog, et Kursus i Botanik efter Petits Lærebog. Tre botaniske Udflugter. — V St. og R. (Petersen). I Zoologi: det menneskelige Legeme efter Lützens Lærebog Nr. 2; i Botanik den specielle Del efter Petits Lærebog. Tre botaniske Udflugter. — V R. (Petersen) har repeteret Lützens Zoologi efter Lærebog Nr. 2. — IV Kl. (Petersen). Leddyr og Bløddyr efter Lützens Lærebog Nr. 2. Øvelser i at bestemme og beskrive Planter. To botaniske Udflugter. — III Kl. (Petersen). Bendyrenes Naturhistorie efter Lützens Lærebog Nr. 2. Øvelser i at bestemme og beskrive Planter. To botaniske Udflugter. — II Kl. (Petersen). De koldblodige Bendyr og Leddyrene efter Lützens Lærebog Nr. 2. — I Kl. (Lowsen). Pattedyr og Fugle efter Lützens Lærebog Nr. 2.

Naturlære. (Petersen).

VII Kl. A. Læst og repeteret Naturlærens chemiske Del efter Petersens Lærebog fra Varmelæren og den mekaniske Del efter Ørstedes Lærebog fra § 222 til § 440. Jørgensens Astronomi er repeteret. — VII B. Læst og repeteret Naturlærens chemiske Del efter Petersens Lærebog og læst den mekaniske Del efter Ørstedes Lærebog til § 148.

Skrivning. (Brasen).

Der er anvendt den samme Methode, som er omtalt i forrige Aars Program, hvilken først iaar ved den fortsatte Anvendelse har vist sin Frugt ved, at Disciplens Haandskrift har vundet i Fasthed og Korrekthed.

Tegning. (Malthe).

Frihaandstegning efter 1ste til 5te Hefte efter „Helsteds Veiledning i Tegnekunsten“. Ved Tegneundervisningen er Lineal og Maal forbudt; derved vækkes desbedre Tegnelysten, og det bedste Bevis for, med hvor megen Alvor der lægges Vægt paa at tegne korrekt er, at nogle Disciple uopfordrede have igjen begyndt at tegne efter 1ste og 2det Hefte efter at være komne til 4de eller 5te Hefte, i Selverkjendelse af, hvor vigtigt det er at tegne Begyndelsesgrundene for Tegneundervisningen, de retlinede og krumlinede Figurer, korrekt og smukt.

B. De frie Fag.

Hebraisk*). (Königsfeldt).

VII Kl. A. Hele Genesis; Grammatiken efter Whitte.
B. Genesis Cap. 1—17; Whittes Grammatik indtil § 77 med Undtagelse af 6te og 7de Cap.

Engelsk*). (Reinhard).

VII. Macaulay, Essays: Madame d'Arblay; hist. of Engl. vol. I. 1—130. Maribo's Gramm.: Bøjningslæren.

---

*) I Undervisningen i Hebraisk har deltaget hele Aaret igjennem to Disciple af ældste Hold og to af yngste i syvende Klasse. — I Engelsk har kun een Discipel af yngste Hold i syvende Klasse nydt Undervisning.

V.
Beretning om Riffelskydningsøvelserne
1868—69*)

1. Skydeøvelser i 1868 fra 5te Septbr. til 3die October.

	Antal Disciple, som have deltaget i Øvelserne.	Antal af Skydedage	Distancen i Alen.	Antal Skud i Anslag		Antal Træffere.	Points	
				frit.	støttet.		Summa.	Gjennemsnit.
	8	4	100	100	16	af 116 Skud 108	723	6,23
	4	5	200	45	55	af 100 Skud 79	486	4,86
Ialt:	12	4—5	100—200	145	71	af 216 Skud 187	1209	5,55

2. Skydeøvelser i 1869 fra 3die April til 5te Juni.

Antal af Skydedage	Distancen i Alen.	Antal				Totalsun.	Totalgjennemsnit.
		Disciple	Skud i frit Anslag.	Points.	Træffere		
9	100	11	362	343	295	638	1,83
	150	5	68	54	54	108	1,59
	200	1	6	4	5	9	1,50
Ialt til den 5te Juni.		17	436	401	354	755	1,71

Den 22de April holdt Gymnastikdirektøren en Inspektion, hvis Resultat er medregnet heri.

*) Paa Grund af den nedefor omtalte forandrede Bogføring maa hvert Halvaars Øvelser omtales for sig.

Under 5te Marts d. A. modtog Skolen følgende Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet:

„Efterat Ministeriet var blevet opmærksomt paa, at de Skiver, der bruges ved Skydeøvelserne i Landets lærde Skoler, ikke lidet afvige fra hinanden med Hensyn til Centrumets Tvermaal og Ringens Brede, saa at det med Offentliggjørelsen af Skydeøvelsernes Udfald gjennem Programmerne tilsigtede Maal ikke kunde naaes, medmindre denne Uoverentstemmelse mellem Skiverne fjernes, og derefter har brevvetet med Gymnastikdirecteuren om Sagen, skulde Man herved tjenstligst meddele Hr. Rectoren til behagelig Efterretning og fornøden Iagttagelse, at Skolens Skive fremtidig vil være at indrette i Overeensstemmelse med de Angivelser, der findes i den af Centralcomiteen i 1866 udarbejdede Instruction for Delingsformændene ved Aantsskytteforeningerne — af hvilken Instruction 2 Exemplarer medfølge.

Ministeriet anseer det derfor rettest, at bemeldte Instruction i det Hele taget følges, dog med tilbørligt Hensyn til den paa Grund af Skydepladsernes ringere Længde mindre Distance, hvorpaa der skydes ved Skolen.

Shuttelig tilføjes det, at Skolen om nogen Tid vil erholde tilsendt et af Gymnastikdirecteuren udarbejdet Tillæg til hans Lærebog i Gymnastik, i hvilket de militaire Øvelser ville blive omarbejdede efter det for Hæren nugældende Exerceerreglement.“

Efterat jeg havde meddelt denne Bestemmelse til Vedkommende, blev min Opmærksomhed af dem henledet paa Muligheden af nu at komme i Besiddelse af en Remingtonriffel til Brug ved Skolens Skydeøvelser. Gjennemføres nemlig den ovenfor befalede Bogføring eensartet i samtlige Landets lærde Skoler, er den aarlige Skydning ligefrem en Kapskydning mellem dem, og det ligger nær at lade dens Udbytte blive mere end et blot statistisk

Moment. Meningen med Indførelsen af den eensartede Bogføring er vistnok den, at Udbyttet af Skolernes Indberetninger skal komme Skydeundervisningen og Skydefærdigheden tilgode, først derved, at de sammenlignede og bearbejdede Indberetninger meddeles Skolerne og de skydende Disciple, dernæst ved at den i Skydning dygtigste Skole særlig fremhæves ved at modtage en Præmie, saaledes som Indenrigsministeriet har vedkjendt sig det Princip at søge Skytteforeningernes Skydefærdighed fremmet ved aarlig at udsætte et Antal Rifler som Præmier. I Betragtning af ovenstaaende indgav jeg den 14de Marts d. A. følgende Forslag til Ministeriet:

„For at fremme Anskaffelsen af de ved Hæren brugelige Bagladevaaben til Brug for de lærde Skolers øverste Klasser og for tillige at fremkalde en Kappelyst mellem Eleverne fra samtlige Landets lærde Skoler udsætter det høje Ministerium aarligt en Remingtonriffel som Præmie for den af de lærde Skoler, der ifølge Skolernes Indberetning om den aarlige Skydning viser sig at have størst Kvotient, dog saaledes, at ingen Skole kan vinde flere end een af de saaledes efterhaanden udsatte Præmier, førend samtlige Landets lærde Skoler have faaet een Remingtonriffel.

Da denne Forsyningsmaade alene vil blive noget langsom, foreslaaes endvidere, at hver lærd Skole kun benytter det Halve af det til aarlig Skyde-Præmie bevilgede Beløb, men at Ministeriet for den anden Halvdel anskaffer en Præmie Nr. 2, ganske som den ovennævnte og som vindes ganske paa lignende Maade.

Frederiksborg lærde Skole, den 14de Marts 1869.

Underdanigst

C. Berg.“

Som Svar paa dette Forslag modtog jeg følgende Afgjørelse:

„Efterat Ministeriet har brevexlet med Gymnastikdirecteuren i Anledning af det i Hr. Rectorens behagelige Skrivelse af 14de f. M. fremsatte Forslag til at fremme Anskaffelsen af det Bagladevaaben, som bruges i Hæren, ved de lærde Skoler, undlader Ministeriet ikke tjenstligst at tilbagemelde, at det allerede tidligere af Ministeriet er vedtaget ikke at ombytte Minierifler med Remingtonrifler, fordi Ammunitionen til den sidste er dobbelt saa dyr som til Minieriflen, og Færdigheden i den egentlige Skydning ligesaa godt kan opnaaes med denne som med Remingtonrifler. Derimod maa det erkjendes nyttigt, at Disciplene blive bekendte med det Vaaben, der bruges i Hæren, og muligt ogsaa at de have gjort nogle enkelte Prøveskud med dette Vaaben, men til Opnaaelsen af dette Øjemed maa 1 Remingtonriffel for hver Skole være tilstrækkelig, og det fornødne Beløb til Anskaffelsen af disse Remingtonrifler agter Ministeriet at søge bevilget ved Finantsloven for 1870/71. Som Følge heraf vil det af Dem fremsatte andet Forslag blive overflødigt, ligesom det formeentlig ogsaa vilde vise sig i Praxis uigjennuefærligt, medmindre Præmieskydningen kunde afholdes under Et for alle Skolerne, hvorefter der selvfølgelig ikke kan være Tale.

Kjøbenhavn, den 13de April 1869.

Hansen.“

VI.

Holdte Foredrag.

Efter at det er blevet Skolen tilladt at holde Afgangsprøve for Realdisciple, har det selvfølgelig været Gjenstand for min Overvejelse, hvorledes de unge „Realister“ paa bedste Maade kunne benytte det kortere Ophold her

ved Skolen og da især de to sidste Aar, forat de med saa udviklede aandelige Kræfter som muligt kunne gaa over til Livets alvorlige Skole to eller tre Aar førend deres Kammerater i de studerende Klasser. Staten har foreskrevet, hvad den maa forlange som Minimum af Kundskaber og Færdigheder hos dem, som ønske at benytte de Rettigheder, som gives dem, der have bestaaet den Prøve, der er anordnet ved Bekjendtgjørelsen af 28de Maj 1859. Skolen skal naturligvis først og fremmest have disse Fordringers nøjagtige Opfyldelse for Øje, men ved Siden deraf stræber den efter at aabne Realdisciplenes Blik for andre Æmner af Videnskabernes store Rige. Som et af Midlerne hertil er benyttet Afholdelse af populære Foredrag udenfor den sædvanlige Skoletid, iaar vel alene over physiske Æmner, men Skolen haaber at kunne udvide dem ogsaa til at behandle passende Partier af Literaturen og da især af Historien. Hr. Adjunkt Bendz har i Vinters efter min Anmodning holdt en Række Foredrag over „Elektriciteten“, nærmest for den øverste Realklasse, men Udviklingen fulgtes med Interesse ogsaa af de fleste af Skolens øvrige Disciple og af flere Damer og Herrer fra Hillerød By. Da Hr. Bendz havde standset med sine Foredrag, gav Hr. Adjunkt Petersen en Udsigt over „ædle Stene“, der fulgtes med ikke mindre Lyst og Interesse og det endog af mine smaa Venner i anden Klasse. — Det være langt fra mig at hylde den Anskuelse, at saadanne fri Foredrag kunne paa nogen Maade træde istedetfor den omhyggelige Gjennemgang og kontrollerende Overhøring i de egentlige Skoletimer. Men de synes mig at være velskikkede til at fremkalde Hunger efter og Smag for aandelig Føde overhovedet og med det samme at meddele Kundskaber eller dog nogen Indsigt i mange Retninger, som Disciplene senere, hver efter sin Begavelse, kunne gjøre virkelig Bekjendtskab

med, og endelig — hvad der ikke bør skattes ringest — vække Disciplene til, øve dem i at følge og fastholde et længere mundtligt Foredrag.

VII.

Videnskabelige Apparater.

A. Fortegnelse over de i Aaret 18^{68/69} i Skolebibliotheket indsatte Værker.

De, der ere betegnede med †, ere Gaver fra Private. De med * betegnede ere indkjøbte paa Bogauktioner i Kjøbenhavn. Anskaffelsen af et Par Fortsættelser af æsthetiske Værker skriver sig fra den i Programmet for 18^{64/65} omtalte, tidligere bestaaende Forbindelse mellem Skole- og Discipelbibliotheket. (Naar Formatet er Octav, er det ikke angivet.)

Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie, udg. af det kgl. nordiske Oldskrift-Selskab. 1867.

Aghte, C., Anhang zu dem Buche: Die Parabase und die Zwischenakte der alt-attischen Komödie. 1868.

Bagger, Carl, samlede Værker (med Digterens Portrait og Biographi) 1—2. 1866—67.

*Barfod, J., den salterste Geistligheds Personalhistorie. 1—2. Del. 1851—52.

Bastian, L. A., Das Beständige in den Menschenrassen und die Spielweite ihrer Veränderlichkeit. 1868.

*Behrmann, S., Grundriss til en historisk-topographisk Beskrivelse af Roskilde. 1832.

*Beierus, C., M. Tulli Ciceronis de officiis libri tres, cum commentariis editi. 1820.

Benoist, E., Les oeuvres de Virgile. Les bucoliques et les géorgiques. 1867.

Berg, C., Græsk Læsebog, 2den Afdeling. 1868.

Berggreen, A. P., Folkesange og Melodier. 9de Afdeling. 1—4 Hft. 2 Udg. 1868.

Berghaus, H., Allgemeiner Anthropographischer Atlas. 1852.

- Berghaus, H., Allgemeiner Ethnographischer Atlas oder Atlas der Völker-Kunde. 1852.
- Bergk, Th., Poetæ lyrici græci. Tertiis curis. Vol. III. 1867.
- Bernhardi, K., Sprachkarte von Deutschland. 2te Aufl. 1849.
- Bibliotheca philologica, herausgeg. von G. Schmidt. 1867.
- Billeder af danske Mænd og Kvinder, med Text af P. Hft. 1—21.
- Nordiske, II, 4—12, III, 1—6. Fol.
- *Biographisk Archiv, udg. af F. L. Liebenberg og W. Schram. 1841.
- Bjørnsjerne Bjørnsen, Fisserjenten. 1868.
- Bloch, B. N., Lærebog i den nyeste Historie. 1868.
- Both og Lund: Fra Heden til Havet. 1868.
- Brandes, G., Æsthetiske Studier. 1868.
- Brøchner, H., Problemet om Tro og Viden. 1868.
- Et Svar til Prof. N. Nielsen. 1868.
- Bugge, S., Sæmundar Edda. 1867.
- Clausen, H. N., Nyt Tidsskrift for udenl. theol. Litteratur. Hft. 1—2. 1868.
- P., Skolebestyrer, kortfattet Sprog- og Retskrivningslære. 2det Opl. 1868.
- Ciceronis M. Tull. orationes selectæ decem. Quintum rec. I. N. Madvig. 1867.
- Conférences populaires, faites à l'asile imperial de Vincennes 1—12. 12. 1866—67.
- *Curtius, E., Herakles, der Satyr und Dreifussräuber. 1852. 4.
- G., Studien zur griechischen und lateinischen Grammatik. 1 Hft. 1868.
- Czoernig, K. F. von, Die Vertheilung der Völkerstämme und deren Gruppen in der oesterreichischen Monarchie, samt einer statistisch-ethnographischen Uebersicht. 1856. 4.
- Delbrück, B., Ablativ localis instrumentalis im altindischen, lateinischen, griechischen und deutschen. 1867.
- Endlicher, S., Anfangsgründe der chinesischen Grammatik. 1845.
- *Estrup, H. F. J., Historiske Blandinger. 1830.
- Gwald, H. J., Evensterne paa Kronborg. 1—2. 1867.
- Femmes savantes et femmes studieuses par Mgr. L'évêque d'Orléans. 6 édit. 1868.

- Folkeviser fornyede i gammel Stil. En Smule Kritik af Semper Taciturnus: 1868.
- *Forchhammer, P. W., Achil, mit einer Karte der Ebene von Troia. 1853.
- * — Die Athener und Sokrates. 1837.
- Forslag til en forandret Ordning af det høiere Skolevæsen af den 1865 nedsatte Kommission. Christiania. 1—2. 1867.
- Foss, H. E., Theophrasti Characteres. 1858.
- Friis, S., Kong Christian d. Fjerdes Gravkapel. 1868.
- I. A., Ethnographisk Kort over Finmarken. Nr. 1—5 (i 10 Plader). 1861.
- Frigner, Johan, Ordbog over det gamle norske Sprog. 1867.
- Fryxell, A., Berättelse ur Svenska Historien. 37 D. 1869.
- Fuchs, A., Die romanischen Sprachen in ihrem Verhältnisse zum Lateinischen. 1849.
- Goldschmidt, M., En Stavant. 1867.
- Kjærlighedshistorier. 1867.
- Småa Fortællinger. 1 Hft. 1868.
- *Grundtvig, S., Engelse og skotske Folkeviser, fordanskede af. 1846.
- Sæmundar Edda. 1868.
- *Halm, C., Juli Flori Epitomæ de Tito Livio libri duo. 1854.
- *Hamelmann, H., Oldenburgisch Chronicon. 1599.
- Hammerich, M., Svenske Læsestykker. 3die Oplag. 1867.
- Smaaskrifter. 1. 1868.
- Hansen, Th., Græske Forhold, belyste ved. I. 1868.
- Hauch, C., Minder fra min Barndom. 1868.
- *Heqemisch, D. S., Geschichte der griechischen Unruhen. 1801.
- Hesychii Alexandrini Lexicon, recens. M. Schmidt, V. 1—4. 1868.
- Heyne, M., Laut- und Flexionslehre der altgermanischen Sprachstämme. 1862.
- Historisches Quellenbuch zur alten Geschichte. II, 1—2. 1867.
- Hjort, P., Udvalg af Breve fra Mænd og Kvinder til. 1867.
- Postscriptum til Udvalg af Breve osv. 1867.
- Holst, S. P., For Romantik og Historie. Hf. 1—3. 1868.
- Hof, og Stats-Kalender, kongelig danst. 1868.
- Jessen, E., Kort nordisk Gudelære og Oversættelse af vedkommende Dele af Eddaerne. 1866.
- Dansk Sproglære. 1868.

- Ipsen, H.; Peer Gynt. 1867.
 Jydsk Historie og Topographi, Samlinger til. Hft. 3-4:
 1867.
 — — — — — II, 1. 1868.
- Karte von Europa und dem mittelländischen Meere, von
 Stülpnagel und Bär. 5te Aufl. von A. Petermann.
 1867.
- Keyser, R., Samlede Afhandlinger. 1-2 Hft. 1868.
- *Kierulf, A. G. A., Esrom Klosters og Abbeders Historie.
 1838.
- Kirchhof, A., Studien zur Geschichte des griechischen
 Alphabets. 2te Af. 1867.
- *Kießlingius, Th., C. Cornelii Taciti de situ, moribus et
 populis Germaniæ libellus. 1832.
- Kinch, Jacob, Ribe Bys Historie og Beskrivelse indtil
 Reformationen. 1 Hft. 1868.
- *Kirkehistoriske Samlinger, udgivne af Selskabet for Dan-
 marks Kirkehistorie. 1-2. 1849-56:
 * — — — — — Ny, udgivne af Selsk. f. Danm. Kirkehist.,
 1 Bind ved H. F. Rørdam, 2 Bind ved H. F. og
 T. S. Rørdam. 1857-62.
- Koch, C. F., Historische Grammatik der englischen Sprache.
 III Band. 1 Theil. 1868.
- Koch, Joh., Tale i Selskabet for Efterslægten paa dets
 Stiftelsesdag. 1868.
- Kolb, G. F. A., Naturgeschichte des Thierreichs. Fol. 16. Hft.
- Krüger, K. W., Ueber Herrn Professor Curtius griechi-
 sche Formenlehre. 1867.
- Kuhn, A., Ueber Wurzelvariation durch Metathesis. 1867.
- Listow, Chr., T. Livii historiarum Romanarum præfatio,
 Libri VI-X, 1 Hft. 1867.
- Literarischer Wochenbericht aus Leipzig. 1868.
- Ludus de sancto Canuto duce. Et fædrelandsk-historisk
 Skuespil fra Reformationen, udg. ved I. B. Smith.
 1868.
- Lufakewski, F. A. G., und A. Mosbach, Polnisch-deutsches
 Wörterbuch. 11te Ausg. 1867.
- Løffe, J., Engelsk Grammatik til Skolebrug. 1867.
- Maanedsskrift, Danst. redigeret og udgivet af Dr. M. G. G.
 Steenstrup. 1868.
- Madvig, J. N., Latinisk Sproglaere, femte (anden forkortede)
 Udg. 1867.

- Madvig, J. N., Titi Livii historiarum Romanarum, qui supersunt. Vol. IV. P. II. 1866.
- Marqvardt, I., Römische Privatalterthümer. 2te Abth. 1867.
- Martensen, H., Den danske Folkekirkes Forfatningsspørgsmaal, paany betragtet af. 1867.
- Møgen, M., Danst Læsebog for Mellemklasserne og de høiere Klasser i Borger- og Almueskoler. 1867.
- Merkel, C. L., Physiologie der menschlichen Sprache. 1866.
- Molbech, G., Danst Ordbog. 2den Udg. 1859.
- *Mumme, H. P., Bidrag til Odense Byes Historie. 1857.
- Müller, Max., Vorlesungen ueber die Wissenschaft der Sprache, bearbeit. von C. Böttger. II Serie. 1866.
- *Mynster, J. P., Grundrids af den almindelige Psychologie. 1830.
- * — P. D. Brøndsted's Biographie (med Brøndsted's Portrait). 1844.
- Møller, J. P., Folkesagn og andre mundtlige Minder fra Bornholm. 1867.
- Joh., Den christelige Skoles Opgave. 1868.
- *Naegelsbach, C. F., Die homerische Theologie. 1840.
- Neffelmann, G. H. F., Wörterbuch der litauischen Sprache. 1851.
- Nielsen, R., Om Hindringer og Betingelser for det aandelige Liv i Nutiden. 1868.
- Hr. Prof. Brøchners philosophiske Kritik, gennemseet af. 1868.
- *Nordist Oldkyndighed, Ledetraad til, udg. af det kgl. Nordiske Oldskrift-Selskab.
- Nutzhorn, F., Apuleius's Amor og Psyche, oversat og indledet af. Til Minde om Oversætteren udg. af C. Paludan-Müller. 1867.
- Palmer, Ch., Evangelist Pædagogik. Oversat af J. R. Stockholm. 1868.
- Petersen, Eug., Theophrasti Characteres. 1859.
- *Petersen, N., Betragtninger over den høieste Grundsetning for Dansk Retskrivning. 1826.
- Philologi og Pædagogik, Tidsskrift for. VII, 4.
- Præsensé, G. de, Jesus Christus, hans Tid, hans Liv, hans Gjerning. Sf. 4.
- Propertius, S. Aurelius, Elegien, uebersætt von W. A. B. Herzberg. 1838.

- *Rasbeck, J. P., Frederiksborg Slots Beskrivelse. 1832.
- *Rask, R., Frisisk Sproglære. 1825.
- Raumer, R. von, Fortsetzung der Untersuchungen über die Urverwandschaft der semitischen und indo-europäischen Sprache. 1867.
- Richardt, Chr., Fra danske Forfattere. 1867.
- Roche, I. la, Homeri Odyssea. Pars prior. 1867.
- Roeder, W., Formenlehre der griechischen Sprache. 1867.
- Samlinger, Danske, udg. af Chr. Bruun, O. Nielsen og A. Petersen. III, 3—4. IV, 1.
- Schillers Werke. I—VI. 1867.
- Schleicher, A., Die Unterscheidung von Nomen und Verbum in der lautlichen Form. 4. 1865.
- Schmidt, J. A. G., Russisch-deutsches und Deutsch-russisches Taschenwörterbuch. 1867.
- Schott, W., Altajische Studien. I—III, 4. 1860—1867.
- *Schytte, K., Kortfattet Beskrivelse over Aarhus Domkirke. 1835.
- Scribe: le verre d'eau, 12. 1861.
- Shafpeare, W., Dramatiske Bærker, overs. af E. Lembcke. 23—24 Hf. 1868.
- *Sibbern, J. G., Psychologie. Ny Udarbeidelse. 1843. 1858.
- Sick, Franske Læsestykker. 1 Hf. 1867.
- *Simonsen, Vedel, Samlinger til Hagenskov Slots, nuværende Frederiksgaaves, Historie. 1842.
- Sveriges och Norges Statskalender för 1868.
- Talmud, Efter den engelske Originals 4de Udgave. 1868.
- Thorsøe, A., Kong Frederik d. Femtes Ungdom og Thronbestigelse. 1868.
- Topsøe, B., 3 Solstin. Livsanskuelser. 1867.
- Trojel, J. G. L., Materialier til latinske Stiilsøvelser for de lavere Klasser. 2 Udg. 1868.
- Ussing, J. L., Theophrasti Characteres et Philodemi de vitiiis lib. decimus. 1868.
- Vitruvii de architectura libri decem, ed. V. Rose et H. Müller-Strübing. 1867.
- Voss, P., Græsk Ordsamling. 1868.
- Weis, H., Kostümkunde. Lief. 2.
- Welhaven, I. S., Samlede Skrifter. I—VIII. 1867—68.
- Whitte, H. K., Opgaver til Oversættelse fra Dansk paa Latin og fra Latin paa Dansk. 1868.
- Wiese, L., Verordnungen und Gesetze für die höheren Schulen in Preussen. 1. Abth. 1867.

†Xenophons Anabasis, bearbejdet for vore Skoler af C. Berg og O. Fibiger. 2den Udg. 1867.

*Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien. 17 Jahrgang. 1866.

Desuden har Skolen modtaget af en Giver, der ikke ønskes navngivet, omtrent 250 Bøger eller Pjecer af forskjelligt Indhold. De ere endnu ikke indførte i Skolens Bogkatalog, men vel i Gaveprotokollen.

B. Den naturhistoriske Samling

har siden sidste Bekjendtgjørelse modtaget følgende Forøgelse:

Cranium af en Grævling (Adj. Hertel).
 Et Horn af et Elsdyr fra en Mose (Disc. Ch. Willerup).
 Et Horn af en Kronhjort.
 Et Horn af en Daahjort (Disc. V. Drøhse).
 Et Par Horn af et Raadyr.
 Et Par Vædderhorn (Disc. C. Teisen).
 Skallen af en Landskildpadde (Disc. C. Hansen).
 Brugstykker af Skallen af Sumpskildpadden fra en Mose ved Frederiksborg (Brændevinsbrænder Marcussen).

Fugle.

En Lom, *Colymbus arcticus* } (Propr. Lund paa
 En Ugle, *Strix brachyotus* } Annissegaard).
 En Rørhøne, *Gallinula chloropus* (Bundtmager Schæffer).
 En Grønspet, *Picus viridus* } (Disc. K. Tei-
 En svensk Papegøie, *Corytus enucleator* } sen).
 En Nøddekrige, *Caryocatactes guttatus* (Forstraad Brühl).
 En Silkehale, *Bombycilla garrula* (Disc. V. Drøhse).
 En Skovskade, *Garrulus glandarius*, (Disc. Chr. Villerup).
 En Kirsebærfugl, *Fringilla coccothraustes*.
 En Rørhøne, *Gallinula pusilla*.
 En Rørhøne, *Gallinula porzana*.
 En Hættemaage, *Larus ridibundus* (Disc. H. Lerche).

Nogle Krybdyr fra Vestindien (Kjøbt).

En Sugefisk }
 En Tudsefisk } (Districtslæge Willemoes).
 En Flyveknurhane }

En Harpesnekke, *Cassis tuberosa* (Disc. Culmsee).

En Dødningehaand, *Alcyonium digitatum* (Disc. Chr. Hansen).

C. Den fysiske Samling

har modtaget følgende Forøgelse:

Et Apparat til at vise Elektricitetens Fordeling.

Et Do. til elektrisk Dands.

Et Do. til at adskille Vand.

2 elektriske Penduler.

Et Guldbladselektroskop.

Et Induktionsapparat med Strømafbynder.

6 Thermometerrør.

Desuden ere en Del af Apparaterne blevne eftersete og reparerede.

VIII.

A. Summarisk Oversigt over Skolens Indtægter og Udgifter i Finantsaaret 18⁶⁸/₆₉.

	Indtægt.	Rdlr.	Sk.
Jordebogsindtægt med Fradrag af Skatter.		6220	38
Renter af kgl. og Prioritets Obligationer		2532	75
Skolecontingenter		2623	32
Indtægt af Helsingørs Hospital		300	„
Tilskud fra den almindelige Skolefond		5500	„
		<hr/>	
		17176	49
	Udgift:	Rdlr.	Sk.
Gager og Timebetaling		13977	48
Pensioner		1148	69
Bibliothek og videnskabelige Apparater		384	86
Bygningernes Vedligeholdelse		250	25
Badehus		40	„
Inventarium		174	5
Brændsel og Belysning		471	75
Communale Udgifter		68	71
Regnskabsføringen		340	„
Forskjellige løbende og extraord. Udgifter.		462	23
Riffelskydning.		42	47
		<hr/>	
		17360	65

B. Stipendiekassen 18⁶⁵/69.

	Indtægt:	Rdlr. Sk.
Renter og Refusion.		321 46
Uddrag af Sparekassen		153 9
		<hr/> 474 55
	Udgift:	Rdlr. Sk.
Udbetalte Oplagspenge		257 48
Indsat i Sparekassen		210 62
Regnskabsførerens Procenter.		6 41
		<hr/> 474 55

C. Discipelbibliotheket.

	Udgift:	Rdlr. Sk.
Nye Bøger		17 ”
Indbinding		7 10
	Indtægt:	Rdlr. Sk.
21 Deltagere à 1 Rd., 5 à 3 Mk.		23 48
Solgt 3 Exempl. af Kataloget à 20 Sk.		” 60
		<hr/> 24 12

IX.**Fordeling af Skolens Beneficier 18⁶⁹/69.**

1. **Skolens egne Stipendier:** Det høieste 50 Rd.: H. G. Wiwel og H. V. Jacobsen; det mellemste 35 Rd.: J. L. Doss, N. C. J. Haagerup og C. E. Tausson; det laveste 20 Rd.: J. C. C. Hansen, J. A. L. Lørup, G. A. Brasen og C. Ewald.

2. **Slagelse Stipendier:** J. V. O. Königsfeldt 35 Rd. at oplægge; A. C. C. Albrechtsen 35 Rd. at udbetale og H. C. P. H. Baumgarten 20 Rd. at udbetale.

3. **Det Moltkeske Legat** for Embedsmænds skolesøgende Sønner 40 Rd.: J. V. O. Königsfeldt og A. W. Tuxen.

4. **Fri Undervisning:** H. G. Wiwel, H. V. Jacobsen, J. L. Doss, J. C. C. Hansen, J. A. L. Lørup, N. C. J. Haagerup, A. P. Tuxen, C. E. Tausson, J. L. Faartoft, G. A. Brasen og C. Ewald.

5. **Extraordinaire Gratister:** J. V. O. Königsfeldt, O. C. T. Königsfeldt J. N. V. Reinhard og J. F. E. Lowsen.

6. Skolens 2 Pladser paa Regentsen tildeltes iaar
A. E. Th. Königsfeldt og M. U. Wedel.

X.

Tidstavle for Prøverne.

Afgangsprøven.

A. For de studerende Disciple:

Skriftlig: Onsdag den 23de Juni Kl. 8—12 Udarbejdelse i Modersmaalet (Fri Opgave); 4—8 Oversættelse fra Latin til Dansk; Fredag den 25de Juni Kl. 8—12 latinsk Stil; 4—8 arithmetisk Udarbejdelse; Lørdag den 26de Juni Kl. 8—12 geometrisk Udarbejdelse; 4—8 Udarbejdelse i Modersmaalet (Bunden Opgave).

Mundtlig: Fredag den 9de Juli Kl. 8 Latin; Kl. 12 Geometri; Lørdag den 10de Kl. 8 Græsk; Kl. 12 Arithmetik; Mandag den 12te Kl. 8 Historie; Kl. 12 Physik; Tirsdag den 20de Kl. 11 Hebraisk.

B. For Realdisciplene.

Skriftlig: Torsdag den 8de Juli Kl. 8—12 Udarbejdelse i Modersmaalet (Fri Opgave); 4—8 Regning I; Fredag den 9de Kl. 8—12 Udarbejdelse i Modersmaalet (Bunden Opgave); 4—8 Regneopgave II.

Mundtlig: Lørdag den 10de Juli Kl. 11 Dansk; Kl. 5 Naturhistorie; Mandag den 12te Kl. 11 Tydsk; Kl. 5 Arithmetik og Geometri; Tirsdag den 13de Kl. 8 Historie; Kl. 12 Geographi.

Aarsprøven.

Skriftlig: VII B. Onsdag den 23de Juni Kl. 8—12 Udarbejdelse i Modersmaalet (Fri Opgave); 4—8 Oversættelse fra Latin til Dansk; Fredag den 25de Kl. 8—12 latinsk Stil; 4—8 arithmetisk Udarbejdelse; Lørdag den 26de Kl. 8—12 geometrisk Udarbejdelse; 4—8 Udarbejdelse i Modersmaalet (Bunden Opgave).

VI. Torsdag den 8de Juli Kl. 8—12 Udarbejdelse

i Modersmaalet; 4—7 Oversættelse fra Latin til Dansk; Fredag den 29de Kl. 8—12 latinsk Stil; 4—8 mathematisk Opgave.

V. Torsdag den 8de Juli Kl. 8—11 Udarbejdelse i Modersmaalet; 4—7 mathematisk Opgave; Fredag den 9de V St. Kl. 8—11 latinsk Stil; V R. Udarbejdelse i Modersmaalet (II); V St. og R. Kl. 12—2 Oversættelse fra Tydsk til Dansk; 4—6 Oversættelse fra Fransk til Dansk; Lørdag den 10de V St. Kl. 8—11 Oversættelse fra Latin til Dansk; V R. Regneopgave.

IV. Torsdag den 8de Juli Kl. 8—11 Udarbejdelse i Modersmaalet; IV St. 4—7 Oversættelse fra Latin til Dansk; IV R. Regneopgave; Fredag den 9de Kl. 8—11 IV St. latinsk Stil; IV R. Udarbejdelse i Modersmaalet (II); 12—2 IV Oversættelse fra Tydsk til Dansk; 4—6 Oversættelse fra Fransk til Dansk.

III. Torsdag den 8de Juli Kl. 8—11 Udarbejdelse i Modersmaalet; 4—7 Oversættelse fra Tydsk til Dansk; Fredag den 9de Kl. 8—11 latinsk Stil; 4—6 Regning.

II. Torsdag den 8de Juli Kl. 8—11 Udarbejdelse i Modersmaalet; Fredag den 9de Kl. 8—10 Regning.

I. Torsdag den 8de Juli Kl. 8—10 Udarbejdelse i Modersmaalet; Fredag den 9de Kl. 8—10 Regning.

Mundtlig: VII B. Onsdag den 14de Juli Kl. 8 Latin; Torsdag den 15de Kl. 8 Historie; Kl. 5 Græsk; Fredag den 16de Kl. 8 Religion; Kl. 12 Hebraisk; Lørdag den 17de Kl. 8 Matematik; Mandag den 19de Kl. 8 Naturlære; Kl. 10 Engelsk; Kl. 12 Fransk.

VI. Onsdag den 14de Juli Kl. 12 Tydsk; Torsdag den 15de Kl. 11 Naturhistorie; Fredag den 16de Kl. 8 Fransk; Kl. 5 Religion; Lørdag den 17de Kl. 8 Latin; Kl. 5 Matematik; Mandag den 19de Kl. 8 Geographi; Kl. 5 Græsk; Tirsdag den 20de Kl. 8 Historie.

V. Onsdag den 14de Juli Kl. 8 V R. Historie og Geographi; Kl. 12 V St. og R. Matematik; Torsdag den 15de Kl. 8 Naturhistorie; Kl. 12 Tydsk; Fredag den 16de Kl. 12 Fransk; Lørdag den 17de Kl. 8 Religion; Kl. 12 V St.

- Græsk; Mandag den 19de Kl. 12 V St. Latin; Kl. 5 Historie og Geographi; Tirsdag den 20de Kl. 8 V R. Dansk.
- IV. Onsdag den 14de Juli Kl. 8 Mathematik; Kl. 5 IV St. Latin; Torsdag den 15de IV St. og R. Kl. 5 Religion; Fredag den 16de Kl. 5 IV St. Græsk; Lørdag den 17de Kl. 8 IV St. og R. Fransk; Kl. 12 Historie og Geographi; Kl. 5 Tydsk; Mandag den 19de Kl. 10 Naturhistorie; Tirsdag den 20de Kl. 8 IV R. Dansk.
- III. Onsdag den 14de Juli Kl. 5 Naturhistorie; Torsdag den 15de Kl. 12 Latin; Kl. 5 Dansk; Fredag den 16de Kl. 12 Religion; Kl. 5 Historie og Geographi; Mandag den 19de Kl. 8 Fransk; Tirsdag den 20de Kl. 8 Tydsk.
- II. Onsdag den 14de Juli Kl. 12 Tydsk; Torsdag den 15de Kl. 8 Religion; Fredag den 16de Kl. 8 Dansk; Kl. 12 Naturhistorie; Lørdag den 17de Kl. 12 Latin; Kl. 5 Geographi; Mandag den 19de Kl. 10 Historie.
- I. Onsdag den 14de Juli Kl. 5 Religion; Fredag den 16de Kl. 8 Geographi; Kl. 5 Tydsk; Lørdag den 17de Kl. 5 Historie; Mandag den 19de Kl. 8 Dansk; Tirsdag den 20de Kl. 8 Naturhistorie.

Tirsdag den 20de Juli Kl. 12 prøves de indmeldte Disciple.

Onsdag den 21de Kl. 12 Prøve i Sang; Kl. 1 Prøve i Gymnastik for hele Skolen.

Torsdag den 22de Juli Kl. 10 bekendtgjøres Udfaldet af Prøverne, hvorefter Sommerferien tager sin Begyndelse.

Mandag den 23de August Kl. 8 begynder Undervisningen i det nye Skoleaar.

Til at overvære de mundtlige Prøver og Slutningshøjtideligheden indbydes enhver, der har Interesse for Skolen og dens Virksomhed.

Frederiksborg lærde Skole i Juni 1869.

C. Berg.